ԹՎ. 4382 — Հ. Տ. 4 ՅՈՒԼԻՍ 1890 — Ե. Տ. 16 ՅՈՒԼԻՍ 1890 — ՀԻԼԴԱՏԻ 1307 — ԶՈՐԵՔՇԱԲԹ

20 ՓԱՐԱ

ՆԱՄԱԿ ԿԱՄ ՊԱՏԵՎԱՆՆԵՐՆ ՊԵՏՔ Է ՈՒՂԿՎԻ
ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԱԶԳԱՅԻՆ ՕՐԱԳԻՐ
Գալաթիա, Նորատունկեան-խան

درعلیه‌ده غلطه‌ده نورادونکیان خانده آره‌وك
غزته‌سی اداره‌سنه

Direction du journal AREVELK
Noradounghian Han, Galata
CONSTANTINOPLE

ԱՐԵՒԵԼՔ
ՕՐԱԳԻՐ
ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԱԶԳԱՅԻՆ

20 ՓԱՐԱ

ՏԱՐԻԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Les annonces sont reçues
AUX BUREAUX DU JOURNAL

Կ. ՊՈԼԻՍ, 4 ՅՈՒԼԻՍ, 1890

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԱՆԳԼԵՒԳԵՐՄԱՆ ԴԱՇՆԱԳԻՐ

ԼՈՐՏԵՐՈՒ ԺՈՂՈՎՈՅՆ ՄԷՋ

Լորա Սալզպըրի, Լորտերու ժողովոյն հաւանութիւնը խնդրելով Հէլիկոյանտ կղզւոյն Գերմանիոյ թողման, ըսաւ.

«Հէլիկոլանտ երեք-քառորդ մղոն ընդարձակութիւն ունի, այն ծովախորշին մէջ զոր կը կազմեն Գերմանիա և Թերակղզին որ ի Դանիա կը յանգի. Հէլիկոլանտը դրաւեցինք 1807ին, երբ կը պատերազմէինք Դանիոյ դէմ, որուն կը պատկանէր։ Դանիա յանժամ տէր էր Շլեզվիկի Ֆրիզեան երկրին, որուն այս կղզի կը պատկանի բնապէս և ցեղագրապէս։ Տարօրինակ պատճառաւ մը Հէլիկոյանտ այն ատեն կարեւոր էր մեզ։ 1806ին Նափոլէոն Ա. հանած էր Պերլինի այն հռչակաւոր հրամանագրերն որով եւրոպեան ցամաքը բացարձակ կը փակէր անգլիական գործարանաց ապրանքներուն և ընդհանրապէս անգլիական վաճառականութեան դէմ, այս կերպիւ զՄեծն Բրիտանիա նիւթական կորստեան մատնելու յուսով։ Բնական է որ մեք այդ անօրինակ քաղաքականութեան հակառակեցանք՝ ցամաքային պաշարման գիծը խորտակելու ջանքեր ընելով, և Նափոլէոնեան հրամանագրերուն մաքսանենգութեամբ պատասխանեցին անգլիացի վաճառականք։ Բանի որ գերմանական մերձագոյն ծովեզերքէն 20 մղոն միայն հեռի, Հէլիկոլանտ յոյժ օգտակար էր իրեւ մեծերանոց անգլիական ապրանքաց, որք ապա յետոյա կը մուծուէին հակառակ Նափոլէոնեան հրամանագրաց։ Պատերազմի դէպ ի վերջն, երբ Նափոլէոն տակաւին քաջապէս կը մաքառէր Ֆրանսայի արևմտեան դաւառաց մէջ (յաղթական դաշնակից Տէրութեանց դէմ,) 1814 յունուար ամսուն, դաշնագիր մը կնքեցաւ ի Բիլ, որով Նորվեկիա, որ ցայնմայր Դանիոյ մասը կը կազմէր, Շուէտի տրուեցաւ։ Նափոլէոնեան այն մեծ պատերազմին մէջ, Դանիա անիրաւ կողմին (Նափոլէոնի կողմն) յարելու դըժբախտութիւնն ունեցած էր, (որով Նափոլէոնեան պարտութեան մասնակից եղաւ ի վերջոյ,) և Շուէտ արդար կողմը բռնած էր (Անգլիոյ կողմն,) որով տիրացաւ Նորվեկիոյ։ Հէլիկոլանտ եւս, որ Դանիոյ կը պատկանէր, առնուելով այն Տէրութենէն, Անգլիոյ տրուեցաւ։ Ուրեմն, Հէլիկոլանտ մերն էր Բիլի դաշնագրով։ Նախ որ մեր ձեռքն անցած հողն ուրիշի տալ չենք ուզեր, որ բնական զգացում մ'է, և յետոյ կը թուէր մեզ թէ Հէլիկոլանտ զինուորական մեծ արժէք ունէր։ Մինչեւ 1821 զօրք և տմբութիւն ունէինք հոն։ Այն տարի ետ առինք զօրքն, և այնուհետեւ անպաշտպան վիճակի մէջ թողուցինք կղզին։

Առէլ- Բ-ը՞- կը Բ-ը- Հէլիկ-ը-Ն

—Որովհետեւ, յարեց Լորտ Սալզպըրի, զինուորականք կը վկայեն թէ այս կղզի պատերազմի մէջ զինուորական կարեւորութիւն չի կրնար ունենալ։ Առեւտրական արժէք չունի։ Տարին հազիւ յիսուն (50) ոսկւոյ ապրանք կը ղրկենք հոն։ Բնակիչք գերման ցեղէ են, եթէ՝ անհաւանական ենթադրութեամբ մը՝ պատերազմ ունենանք Գերմանիոյ դէմ, մեք տակաւին օգնութիւն չղրկած Գերմանք կարող են գրաւել և իւրացնել զՀէլիկոլանտ։ Եթէ ուրիշ Տէրութեան մը (Ռուսիոյ) դէմ պատերազմի բռնուինք, զՀէլիկոլանտ պաշտպանելու համար նաւախումբ մը ղրկելու հարկին մէջ կը գտնուինք։ Փոխանակ մեզ օգնութիւն ընձեռելու, այդ կղզի մեր ոյժերը վայրապար գրաւելու միայն կրնայ ծառայել Հետեւապէս, չահաւոր դատեցինք այս կղզին յարմար փոխարինութեամբ մը Գերմանիոյ թողուլ։—Լորտ Սալզպըրի չի կարծեր թէ բնակիչք հակառակին Գերմանիոյ թողման։ Եղած կարգադրութեամբ իրենք աւելի կը շահին քան կը կորուսանեն։

(Անգլեւ-գերմանական դաշնագրոյն համեմատ, որ իւր վերջնական ձեւով հրատարակեցաւ անցեալ շաբթուն, Հէլիկոլանտցիք որք ծնած են և ի կեանս են դաշնագրոյն կնքման թուականին՝ զերծ կը մնան զինուորական ծառայութենէ։ Իսկ այն թուականէն ետքը ծնողներ ենթակայ են զինուորութեան։ Անգլիական ձկնորսանաւեր իրաւունք ունին միշտ ձուկ որսալու սոյն կղզւոյ ջուրց մէջ։)

Ներ-ի Կ-ոնէն Դէք- Բ-ը-ոյ Գլ-ի

Հէլիկոլանտ զինուորական արժէք ունի Գերմանիոյ համար, որ անշուշտ ամրութիւններ պիտի չենէ հոն, ըստ Լորտ Սալզպըրի, և անցաւ բացատրելու անգլեւ-գերմանական դաշնագրէն Ափրիկէի մասին Անգլիոյ քաղած օգուտները։ Շնորհիւ այս դաշնագրի, անգլիական ազդեցութիւնը գերիշխան պիտի լինի ի Զանզիպար, Փեմպա և Վիթու, և այս ազդեցութիւն ծովեզերքէն կը տարածի մինչեւ Վիքթորիա Նիանզա և Ալպերթ Նիանզա լիճ և մինչեւ Հապէշստանի լեռներն։ Այս կողմերն Անգլիոյ դէմ մրցակից քաղաքակրթ Տէրութիւն մը չկայ, Իտալիայէն զատ, Հապէշստանի կողմը։ Լորտ Սալզպըրի բացատրեց Զանզիպարի եւ Փեմպայի առեւտրական կարեւորութիւնը, մի կողմէ Կարմիր Մովու և Հնդկաստանի ճամբուն վրայ, միւս կողմէ Կարմիր Մովու և Հարաւային Ափրիկէի ճամբուն վրայ, 300 հազար բնիկ արաբ ժողովրդով, որուն հետ առեւտրական ընդարձակ յարաբերութիւններ կը տածեն Հնդկաստանի անգլիական հպատակները։ Զանզիպար ուրիշ կարեւորութիւն մ'ալ ունի որ գերեցաց վաճառականութեան կեդրոնն է, և այսուհետեւ քանզի անգլիական ազդեցութիւնը գերիշխան պիտի լինի Զանզիպարի մէջ՝ Անգլիա մեծագոյն հարուած մը պիտի կրնայ տալ հակամարդկային տուրեւառին։ Ափրիկեան ցամաքին վրայ, Վիքթորիա Նիանզայի և Ալպերթ Նիանզայի լճերուն և շրջակայ երկրաց տէր լինելով, Անգլիա տէր կը լինի Նեղոսի աղբերակաց, և անոի մինչեւ Եգիպտոս ո՛չ մէկ քաղաքակիրթ Տէրութիւն անդլիական ազդեցութեան դէմ կը կանգնի։

Աւելի դէպի հարաւ, Թանկանեիքա երկայն լճին հիւսիսային և հարաւային կողմը, Գերմանիա իւր պահանջումներ սա վարդապետութեան վրայ հիմնեց թէ «ներքնաշխարհը (Hinterland) կը պատկանի ա՛նմ որ ծովեզրին տէրն է»։ Անգլիա ստացաւ նոյն լճի հարաւակողմի երկիրները, զորս խուզարկած են Միսիոնար Լիվինկսթոն (զոր փնտռելու երթալով և յայտնելով դտնել Պ. Սթէնլի զառաջինն համբաւ չահած էր) և անգլ. առեւտրական ընկերութիւնը։ Գերմանիա կը ճանչէ Թանկանեիքա լճին հարաւակողմն Անգլիոյ սեփականութեան իրաւունքն, և Անգլիա նոյն լճին հիւսիսակողմը կը ճանչէ գերմանական ստացուածքն։—Անգլեւ-գերմանական դաշնագիրը քննադատեցաւ սա առարկութեամբ թէ Նեղոսի աղբերակունքէն մինչեւ Բարբերոսոյ Հրուանդանն Անգլիա իւր հողին վրայէն միայն անցնելու կարող պէտք էր լիներ. այսինքն՝ Ափրիկէի բոլոր երկայնութեամբ Անգլիա տէր լինելու էր երկար բարակ երկրի մը։ Բայց ո՛չ միայն լորտ Սալզպըրի ռազմական կամ առեւտրական օգուտ մը չի տեսներ այսպիսի սեփականութեան մը վրայ, այլ և Գերմանիա, ուզելով որ իւր արեւելեան Ափրիկէի ստացուածք Ափրիկէի կեդրոնն վրայ սահմանակից լինին Բոնկոյի Պետութեան, չընդունեց որ Բոնկոյի և գերմանական ստացուածոց միջեւ այնպիսի երկար բարակ հող մը Անգլիոյ ձեռքը գտնուէր։ Եթէ այս կէտի վրայ Մեծն Բրիտանիա զիջում չընէր, բանակցութիւնք ելք չեին ունենար։

Լորտ Սալզպըրի չի կարծեր թէ Անգլիա կամ Գերմանիա արտաքոյ կարգի առաւելութիւն մը ձեռք բերած լինի սոյն կարգադրութեամբ։ Երկուց Տէրութեանց իւրաքանչիւրն իրեն պէտք եղածն ստացաւ։ Այս կերպիւ զոյացաւ համաձայնութիւն մը, որ փոխադարձ զիջմանց վրայ յենած լինելուն համար, տեւականութեան աւելի մեծ յոյս կուտայ, և երկուց երկրաց բարեկամութիւնն աւելի հաստատ կապերով կը զօրացնէ։

Կ-ա-Ն-Ն-ա-Ն-ց ԸՆԴԴԻՄԱՑՔ

Կլատսթոնեան Լորտք չընդդիմացան Հէլիկոյանտի թողման։ Լորտ Ռոզպէրի, Կլատսթոնեան կուսակցութեան մէջ ամենէն կարող և ամենէն յուսալից Լորտն, և արտաքին գործոց նախարարն Կլատսթոնեան վերջին նախարարութեան մէջ, պատասխանելով առ Լորտ Սալզպըրի, հարցուց թէ Լորտերու ժողովն ուր Պահպանողականք գերիշխան են միշտ, նոյն հլութեամբ պիտի ընդունէ՞ր Հէլիկոլանտի թողումն, եթէ Կլատսթոնեան նախարարութիւն մը գար այնպիսի առաջարկ մը մատուցանել։ Լորտ Ռոզպէրի գոհ է որ այս համաձայնութեան արդիւնքը պիտի լինի ամրացնել անգլեւ-գերմանական բարեկամութիւնը։ Լորտ Ռոզպէրի կարծիքն է թէ Հէլիկոլանտացւոց կամքը պէտք էր առնուէր, և լաւ բացատրուէր սա կէտ թէ Անգլիոյ համար նաւային կամ զինուորական կարեւորութիւն իրօք չունէր այդ կղզի։ Եւ յետոյ, Նախարարութիւնն ի՞նչ պիտի ընէ Ֆրանսայի հետ որ կ'ընդդիմանայ Զանզիպարի վրայ բրիտանական հովանաւորութեան հաստատման։ Այս հովանաւորութիւնը ձեռք բերելու համար զանազան զիջումներ ընելէ ետքը Գերմանիոյ, ի՞նչ տեսակ զիջումներ ալ պիտի լինին Ֆրանսայի հաւանութիւնն ստանալու համար։

Լորտ Սալզպըրի պատասխանեց թէ խնդիրը բանակցութեան մէջ է Ֆրանսայի հետ։

ՍԵՐՊ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՄԸ Ի ՊԱՏԻՒ ԲԱՋԱՆՍԷՆԻ ԲԱՆԱՍՏԵՂԾԻՆ

Եթէ Լեհերը Մոսքիւից մ'ունին, Սերպերն ալ Բաչանսքի մ'ունեցան։

Բաչանսքի Մոսքիւիցի չափ միջազգային համբաւ չվայելեց, որովհետեւ ի Փարիզ չապրեցաւ, և որչափ գիտենք՝ իւր քերթուածք չորս-հինգ եւրոպական լեզուներու չեն թարգմանուած։

Բայց Բաչանսքի Մոսքիւիցէ պակաս ազդասէր մը չէր։

Եւ մինչ Մոսքիւից իւր կենաց մեծագոյն մասն Հայրենի Հողէն հեռի անցուցած էր, և մտքով ու գրչով միայն ազդասիրութիւն ըրած, Բաչանսքի ո՛չ միայն գրեց, ո՛չ միայն երգեց, այլ և գործեց։

Մենակ սերպ ծնողքէ ընդ աւստրեան վարչութեամբ, կանուխ հասակէն իւր ազգային զգացում զինք հրապուրեց դէպի նուազ բարեկեցիկ երկիր մը, ուր սակայն կը դանէր ազգային կեդրոն մը, ի Սերպիա։

Հոն սերպ երկիրներու միութեան գաղափարը ջատագովեց իւր քերթուածոց մէջ, և իւր Վէլիկա-Սրպիա (Մեծ Սերպիա) անուն թերթին մէջ։ Սերպերուն համար այժմեան Սերպիա «Փոքր Սերպիան է։ Մեծ Սերպիան կը պարունակէ դրացի դաւառներ որք ուրիշ Տէրութեանց հպատակ կը գտնուին։ Այս ամէն դաւառաց մէջ դպրոցներ բանալ, կղերը զօրացնել, գիրքեր ու գրքոյկներ տարածել, պատմական, աշխարհագրական ու ցեղագրական ծանօթութիւններ տալ, և այս դաւառաց յոյսերը դ-ը-դ-ա-ն-ե-լ՝ նպատակն էր Բաչանսքի բանաստեղծին, որ իւր քնարն իւր տոհմային դիտումներու ժողովրդականացնելու գործածեց։

1877ին Բաչանսքի խորհեցաւ ընկերութիւն մը կազմել «Վէլիքա Սրբպիա անուամբ, բայց չյաջողեցաւ։ Միւսն թագաւոր չեր ուզեր վիշտ պատճառել Հունգարիոյ կառավարութեան, որ իրը մէկ ու կէս միլիոն սերպ կամ խրուաթ հպատակ ունի։

Բայց հիմա ժամանակները փոխուած են։ Միլան ո՛չ եւս է գահուն վրայ։ Ռուսասէր և պատասէր հոսանք մ'ալ կը տիրէ երկրին մէջ։ Աւստրիոյ վիշտ պատճառելէ այլ եւս չեն վախնար վարիչք սերպ ժողովրդեան։

Մի քանի ամիս յառաջ, Բաչանսքի բանաստեղծին մահուան առթիւ, յուզարկաւորութեան փառաւոր հանդէսներ կատարեցին Սերպք։ Կառավարութիւն իսկ պարտաւորութիւն համարեց ներկայացուցիչներ ունենալ հանդիսին մէջ, յորում արտասանեալ հայրենասիրական ճառեր դրդռեցին Բաչանսքի կոմսին չափ խոհեմ աշխարհավարի մը պաղարիւնութիւնն, և կծու դիտողութիւնք փոխանակեցան ընդ մէջ Վիեննայի և Պելգրատի։

Բազմաթիւ համակրողք Բաչանսքիի, փոփոխեալ պարագայներէն օգուտ քաղելով, երեք չաբաթ առաջ հիմնեցին «Վէլիքա Սրպիա» անուն ազգային մեծ ընկերութիւն մը, որոյ նպատակը՝ Մա. Օրէ-Դր-ի մէջ հրատարակեալ իւր պաշտօնական յայտագրով կը բացատրուի սապէս։

«Ընկերութեանս նպատակն է միութենական գաղափարն արծարծել համբէն Սերպերու մէջ, մանաւանդ օտար ազդեցութեանց դէմ որքՊատանան սերպ ազգութեան, գումարման կեդրոն մը կազմել ազգային միութեան դատին ամէն ջատագովներու և գործիչներու համար, և օգնել սերպական գերդաստանին օգնութեան կարօտ եղարաց։ Այս նպատակաւ ձեռնարկուած է հրատարակութեան «Վէլիքա-Սրպիա» անուն լրագրին, և բաց ատի Ընկերութիւնս գիրքեր և տետրակներ պիտի ցրուէ, սերպական ընթերցարաններ պիտի հաստատէ, և լսարաններ պիտի կազմէ յորս քաղաքական հրապարակախօսութիւնք պիտի լինին, այլովքն հանդերձ։ Ընկերութիւնս պիտի ջանայ որ համեստով գաղափարը ներկայացուցիչներ ունենայ սերպ երեսփոխանութեան մէջ, և հետզհետէ բարձուին ամէն արգելք սերպական ազգային գաղափարին ծաւալման։»

Տարօրինակ յայտնութիւն մ'ունեցաւ Ընկերութիւնը։ Մանուցինք անցեալ օր թէ Սերպիոյ կարեւոր կեդրոններէն մին, Շապաց քաղաքն, Ի-Ր-Բ-ՈՒ-ԼՈ-Մ անդամ գրուած է նորակազմ Ընկերութեան։ Ուրիշ դաւառներու մէջ ո՛չ նուազ յայտնութիւն։ Ընկերութեան պաշտօնական կազմութեան օրէն սկսեալ ութ աւուր մէջ ո՛չ նուազ քան 600 հեռագրեր հասան Ընկերութեան հիմնադիր մասնախմբին՝ անհատական կամ հաւաքական հաւանութիւններ և անդամակցութիւններ ծանուցանող։ Աւելորդ է ուրեմն բացատրել թէ Ընկերութեան չատագոված գաղափարն արդէն ո՛ր աստիճան խորարմատ տպաւորուած է սերպ ժողովրդեան սրտին ու մտքին մէջ։ Ընկերութիւնն ամէն կողմ ներկայացուցիչներ զրկեց անդամակցութիւններ և բաժանորդագրութիւններ հաւաքելու։ Եատ չանցած Նորակազմ Ընկերութիւնը պիտի դերազանցէ Սերպերուն միւս հնագոյն Ընկերութիւնն յանուն «Սուրբ Սավայի», որ ժամանակ մը տասն հազար անդամէ աւելի ունէր։

Վէլիքա Սրպիա Ընկերութեան վարիչք չատ նպաստաւոր վայրկեան մ'ընտրեցին։ որովհետեւ Աւստրիոյ-Հունգարիոյ հետ ծագած քաղաքական և տնտեսական դժուարութիւնք դառնացուցած են ժողովուրդն Աւստրո-Հունգարիոյ դէմ, և զօրաւոր [illegible] մը յիշեցուցած թէ մէկ ու կէս միլիոն Սերպք դժգոհութեասբ կ'ա դէմ թէ պատճառ հպատակութեան նի. [illegible] ժամ [illegible] պէս իտալացի հայրենասէրներ [illegible] կարկած են Աւստրիոյ հպատ. [illegible] ական գաւառներուն վրայ, [illegible] բենասէրք աչք կը տնկեն Հոթէ Սթէնլի հպատակ սերպ գաւառներ [illegible] Պոսնա-Հերսէգի և ուրիշ [illegible] Սերպք եւս նորակազմ Ընկերութեան [illegible] բարոյական հոգածութեան [illegible] Գերմանական։

ՊԵԼԳԻԱ

Պելգիոյ Լէոփոլտ թագաւորը ծանոյց թէ իւր գահակալութեան քառասնեամեակին առթիւ կազմել որոշուած հանդէսին կը հրաժարի, և կը խնդրէ ժողովուրդն որ այն հանդիսին սահմանեալ թիւ 8. գործածութիւն աշխատելու ան [illegible] ծաւորներուն համար հանգ [illegible] մը հաստատելու։

Ըստ այս արքայական [illegible] պելգ նախարարութիւնն [illegible] մասայոյ Ֆարդրդարանին [illegible] հանդատեան տնտուկ մը կը հաստատուի [illegible] և անոր իրրեւ առաջին [illegible] յատկացուցի արքայական յոյսերանին հա[illegible] մար որոշուած գումարները։

Ի ԳԵԼԻՐԱՏ

Տէրութեանց դեսպանք կը յ[illegible] իրենց ամառնային արձակուրդնէ [illegible] որ Միլան թագաւորն ինք թագաւորն կրաւէ։ զի ցորչափ նախոյ [illegible] հոն գտնուի, իրաց վիճակը լեց կը տեսնեն դեսպանք։

Ի ՊԵՐԼԻՆ

Հրացանամիջներու հացկերոյթին առթիւ, որ ի Պերլին տեղի ունեցաւ յուլիս 10ին, կայսրացուեցան Վիլհէլմ կայսեր, Ֆրանց Յոզէֆ կայսեր, Ուսմկերթ թագաւորին ու Լէոփոլտ թագաւորին կողմէ հեռագրեր։ Իտալիոյ թագաւորը կը թէ մեծ ապէս գոհ մնացած է իտալ. հրացանաձիգներուն Պերլինի մէջ [illegible] սիրալիր ընդունելութենէն, և մ [illegible] ներ կ'ընէ Գերմանիոյ բարգութ [illegible] մար։

ՆՈՐ ԼԱՄԿՈՎ

Ֆրանսացի գիտնական մը, Պ. Փալ Ժիֆառ, հեղուկ կապ մը գտաւ, որ կ'ներեւի պիտի յեղափոխէ պատերազմի արհեստ։ Անունն է Նոր ամէ[illegible] հեղուկ [illegible] որ կրնայ գործածուիլ գնդակ և ամենասակ ուժգ արձակելու։ Սէնթ-Էթիէն

—) 43 (—

ԹԵՐԹՕՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ

ՕԳՆԱՎ ՖԷՕՅԷ

ԱՆԴԱՄ ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԱԿԱԴԵՄԻՈՅ

ԱՐՈՒԵՍՏԱԳԷՏԻ ՊԱՏԻՒ

Վայրկեան մը ետքը, Ֆապրոս մեղմիւ բարձրացուց ձայնը։

—Մառսէլ։

Պտիկը վազեց եկաւ։

—Կը վախնամ որ պաղ չառնես... պէտք է տուն դառնաս։

—Հիմա։

—Այո, կ'աղաչեմ, աղջիկս։

—Լա՛ւ, կը դառնամ, հայրիկ։

Ֆապրոս ծունգերուն վրայ առաւ զայն։

—Ի՞նչ աղուոր բան է խելօքութիւնը... Ինծի խօսք կուտաս միշտ խելօք ըլլալ, այնպէս չէ՞։

—Խօսք կուտամ։

—Նոյն իսկ եթէ հոս չըլլա՞մ։

—Այո... բայց ինչո՞ւ համար կ'երթաս։

—Հանգստանալու պէտք ունիմ, խեղճ աղջիկս։

—Ինծի հետդ կը տանի՞ս, հայրիկ։

—Ե՞ա՛ աղէկ կ'ըլլայ, մրմնջեց Ֆապրոս։

—Ուրեմն, հետդ տար։

—Կարելի չէ, սիրունիկս... Օ՜ն, գընա՛։

—Ե՞ա՛ պիտի մնաս դուրսը, հարցուց պզտիկը։

—Ժամանակ մը... Չեմ գիտեր... Գնա՛, պզտիկ աղջիկս։

Համբուրեց զայն։

—Ներկայ ըլլամ թէ բացակայ, միշտ պիտի սիրես զիս, այնպէս չէ՞։

—Մի՛շտ, մի՛շտ... խօսք կուտամ։

Մառսոյտի աղջիկն անկից բաժնուելով Պէտրոսի քով գնաց, զոր համբուրեց։ յետոյ, նորէն հօրը քով դառնալով, ցած ձայնով բսաւ։

—Մայրիկս կուլա՞յ կոր։

Նկարիչն անոր ձեռքէն բռնեց։ եւ, պահ մը լռութենէ յետոյ։

—Մայրդ ալ շատ սիրէ, ըսաւ ծանր ձայնով մը։

—Խօսք կուտամ, կրկ'ելց մանուկը։

Հեռացաւ մտախոհ և տուն դարձաւ։

Մի եւնոյն վայրկենին, Ֆապրոս խեղդուկ հեծեծիւն մը կը լսէր, և Պէտրոս, ստուերէն ելլելով, իրեն առջեւ ծունգի վրայ կը նետուէր ծաւուղոյն աւազին վրայ։

—Կ'աղաչեմ, Պէտրոս, ըսաւ նկարիչը խիստ յանդիմանութեան շեշտով մը, ջանալով վեր առնուլ զայն։

—Ա՜հ, դաշեց մանկամարդ կինը արցունքներուն մէջէն, Բրիտաս ներե՞ց։

—Բայց... կը ներեմ ձեզի... չիմացա՞ք թէ ի՞նչ ըսի աղջիկս... Գիտեմ թէ շատ սառապեցաք այս վերջին ժամանակներս... մեծ դատ. կենաց մէջ ժամեր կան ուր մարդս ներողամիտ կ'ըլլայ... Ոտք ելէք... Բոլոր նստեցէք։

Մանկամարդ կինը, վարանոտ, զարմացկոտ, Ֆապրոսի քով նստաւ նստարանին վրայ։

—Պէտրոս, շարունակեց, ներած եմ ձեզի... Ասկից աւելի բան մը կ'ուզէ՞ք, խօսեցէք։

—Կ'ուզեմ... կ'ուզեմ որ ապրի՛ք, Աստուա՛ծ իմ։

—Ապահո՞վ էք այդ մասին... Վստա՞հ էք որ վաղը չպիտի արհամարհէք զիս եթէ այսօր տեղի տամ ձեր աղաչանքներուն։

—Արհամարհե՞լ զձեզ... Ի՞նչպէս կըրնամ... Միթէ չե՞մ գիտեր որ ազատ էք... թէ ձեր խօսքը ետ դարձուցած են ձեզի։

—Չը՞պիտի ըսէք երբեք, Պէտրոս, թէ իմ տեղս ուրիշ մը աւելի փափկանկատ, աւելի խղճամիտ պիտի ըլլար պատուոյ խնդրոյն վրայ։

—Բայց, Աստուա՛ծ իմ, կ'աղաչեմ, մի՛ ընկճէք զիս, բարեկամս... Դիթացէ՛ք ինծի... Շատ ծանր է ինծի համար այս բեռը... Ես որ ա՛նչափ կը սիրեմ ձեզի, Աստուա՛ծ իմ... եւ չեմ իսկ համարձակիր ձեզի զուրցելու... որովհետեւ պիտի կարծէիք թէ սուտ կը խօսիմ՝ զձեզ մանուընէ փրկելու համար... Եւ սակայն հոս, Աստուծոյ առջեւ, իրա՛ւ է որ կը սիրեմ զձեզ։

Եւ, արտասուաթոր աչուքներով, թեւերը խոլարար կը բարձրացնէր դէպի մըռայլ երկնակամարն աստեղազարդ։

Երկար լռութիւն մը տիրեց, զոր իր լացին ձայնը միայն կը խռովէր։ յետոյ Ֆապրոս ըսաւ խորապէս յուզեալ ձայնով մը։

—Կը հաւատա՞մ ձեզ։

Մանկամարդ կինն անոր ձեռքը բռնեց։

—Այո, շարունակեց նկարիչը, այդ խօսքը զոր այնչափ կը փափաքէի լսել ձեր շրթունքներէն, կը լսեմ վերջապէս... և կ'զգամ թէ անկեղծ է... Կը սիրե՞ս զիս... Կայծակը եթէ հիմա չանթահարէր իսկ զիս, դարձեալ շնորհապարտ կը մնայի երկնից՝ լոկ այս վայրկենիս համար զոր այնքան երկար ատենէ ի վեր կ'երազէի։

Ֆէպրոս անոր ձեռուքները կը համբուրէր հեծկլտալով։

—Պէտրոս, ըսաւ մեղմիւ ձեռուքներն ազատելով, այս ամէնն ա՛նչափ անակնկալ էր... Կը տեսնէք թէ հանդարտութիւնս կորուսած եմ... գրեթէ բանականութիւնս ալ... Թոք տուէք որ քիչ մը մտածումներս ամփոփեմ, կը պատասխանեմ... Դուք ալ շատ իրաւամբ պիտի կասկածէիք այսպիսի սրտայուզութեան մը ազդեցութեան ներքեւ արուած որոշումներէ... Եկէք, ձեր սրտին դարձէք... Քիչ մը վերջը ես ալ կուգամ եւ լրջութեամբ կը խօսինք։

Մանկամարդ կինն անոր թեւերն կրթընեցաւ եւ նկարիչն անոր առաջնորդեց մինչեւ դրանդին առաջին աստիճանը։ Որովհետեւ Պէտրոս կը վարանէր անկից բաժնուելու եւ անթարթ անոր կը նայէր, նկարիչը կուրծքին վրայ քաշեց զայն եւ մտերիմն համբուրեց։

—Քիչ մը վերջը կուգամ, ըսաւ ժըպտելով։

Պէտրոս նստաւ սրահին մէջ, բաց պատուհանին մօտ, եւ աչքովն անոր հետեւեցաւ պարտիզին մէջ։—Նկարիչն երկար ատեն պտըտեցաւ անդ, յամրաքայլ։ Մերթ ընդ մերթ, իր ստուերն անհետ կ'ըլլար ծառերուն ներքեւ, եւ Պէտրոս ոտք կ'ելլէր, սարսափահար, մինչեւ որ խաւարէն դուրս գար նա... Մէկ քանի վայրկենէ ի վեր տեսութենէն կորսնցուցած էր զայն, երբ արհեստանոցին ապակիները լուսաւորուեցան յանկարծական ցոլքով։ Մի եւնոյն ատեն, հրաշէնի բոմբիւն մը կը թնդար խաւարին մէջ։

Մանկամարդ կինը թեւերը երկարեց, աղաղակ մը արձակեց եւ զգայազրկ ինկաւ տախտակամածին վրայ։

Տիկին տ'Էմաուէն էր որ, փութանակի կանչուելով, արհեստանոցին սեղանին վրայ գտաւ եւ Պէտրոսի յանձնեց սա նամակը որ իրեն ուղղուած էր։

«Պէտրոս, կ'ուզէի խնայել ձեզ այս բանս... բայց վախցայ որ չ'տկարանամ... Այո... կը հաւատամ որ ձեր սիրտը վերջապէս բացուած է ինծի համար... այո, կը հաւատամ որ կը սիրէք զիս... Բայց պիտի սիրէի՞ք զիս վաղը, եթէ ապրէի չնորհիւ այն մարդուն որ մահացու կերպով անուանարկած է զիս։ Չեմ հաւատար, եւ կը մեռնիմ։»

Ժաք Ֆապրոսի անձնասպանութիւնը կասկածանաց առիթ չտուաւ։ Լրագրերք ծանուցին թէ տարաբաղդ արուեստագէտն ինքզինքն սպանած էր արկածաբար, ատրճանակները պարպած առնելու, ուրեմն ուրուութեան մը առիթ իրիկունը։

Պէտրոս կրօնաւորուհի եղաւ Օգէյոյի Պէնէդիքտեաններուն քով, ուր կրցաւ անձամբ ի գլուխ հանել Մառսէլի դատարակութիւնը, Ֆապրոսի կտակին տրամադրութեանց համաձայն։

Վ Ե Ր Ջ

818-ա.

…առեւտրական սենեակն այնքան հաւանեցաւ որ հնարիչին տուաւ ոսկեայ չքագրամ մը և 10,000 ֆր. պարգեւ։ Ողողպատեայ ընդունարան մը կը դրուի հրացանին մէջ, այս հեղուկէն 300 կաթիլ պարունակող։ Հրացանին ձգանքն ամեն անգամ որ շարժի, հեղուկէն կաթիլ մը կ'իյնայ գնդակին վրայ, զոր վա… դէն աւելի այժով կ'արձակէ։ Պ. Ժիֆ… իր գիւտին համար մենաշնորհ ստացաւ։ Պաշտպանական նախարար Պ. տը Ֆրէսինէ քանիցս երկար խորհրդակցութիւններ ունեցաւ անոր հետ։

ԻՏԱԼԻԱ

Մանուցինք թէ իտալեան կառավարութիւնը ձեռնարկած է Ֆրանսայի Քրէտի Ֆոնսիէի դրամատան օրինակին վրայ ձեւեալ Կայուածական Վարկի Դրամատուն մը հաստատել Իտալիա։ Բայց այս խորհուրդ յաջողութիւն չգտաւ։ Ի գերման սեղանաւորք որոց պակցութեան վրայ ամենէն աւելի յոյս կը դրուէր, վերջին պահուն ետ քաշուեցան։

—Իտալիոյ և Անգլիոյ միջեւ բանակցութիւնք կը շարունակին Մասուայի իտալական և Սուաքինի անգլիական իշխանութեանց գործողութեան շրջանակները գծելու համար, սուտանցի Տէրվիշներու յարձակմանց դէմ ծովեզերին մօտակայ գաւառները պաշտպանելու նպատակաւ։

ԿԱՍԻԱ

…ին, Գանձակի (Էլիզաւէթփոլ) և երեք նահանգաց մէջ մարախներն …ր արտաւար տարածութեան մը …ցին արմտեաց հունձքերը։ …ոյ այգիներն այս տարի …ջ են։ Որթատունձն (ֆիլոքսերա) սարսափելի …ուեցած է, և ռուս կառա… յատուկ յանձնաժողով մը …տք եղած զգուշութիւններն ի …կու համար։ Յանձնաժողովն …ու բաժնուեցաւ, որոց իւրա…ին գործէ Քութայիսի, Քու…ովի, Կախէթի և Անդրկաւ… գիներէն գաւառաց մէջ։

—Գերմանական նաւարանի մը մէջ Ռուսիոյ հաւուցն չմնուած երեք Թորիիտոնաւեր ի մօտոյ պիտի գան միանալ Սեւ Ծովու ռուս նաւատորմին հետ։ Վասիորէ պիտի անցնին, բայց Սեւաստոպոլ հասնելէն …աքը պիտի սպառազինուին։

…ՑԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

…քական Դեր. Փոխանորդ Հայր… …բակցութեամբ Պատրիարքարանի գործակատար Տիրէնկեան Աբրահամ էֆէնտիի, երեկ Շէյխ-Իւլ-Իսլամի Դուռը գնաց և վերջին հրդեհի պահուն նոյն պաշտօնատան անվտանգ… …ուելուն համար, յանուն Ամեն. Ս. Պատրի… բարք Հօր, խնդակցութիւն յայտնեց Բարձր. Շէյխ-Իւլ-Իսլամ էֆէնտիին։ Բարձր. Մեծ-Եպարքոսն ալ նոյնպէս նոյն պաշտօնական անձերուն …ներ։

Պ. ՋՕՆԱԿԱՆ ԾԱՆՈՒՑՈՒՄ

Ռուսական խորհուրդս կրկին պաշտօնական գրութեամբ հրաւիրած էր մայրաքաղաքիս Պատուարժան Թաղական խորհուրդներն ըստ տրամադրութեան Ազգային Սահմանադրութեան և 21րդ յօդուածոյ Բարեկարգութեան Հրահանգին՝ Լարժա… …ց ընթացաւարտներուն վկայագրերը Ազգային Վարչութեան վաւերացնելու։

Հուրդս իմանալով որ Թաղական … դներէ կամ Հոգաբարձութիւններէ ոմանք այս տրամադրութեանց չեն համակերպած, կը յայտարարէ այսու պաշտօնական ծանուցմամբ թէ այնպիսի վկայականք զուրկ լինելով օրինաւորութենէ՝ են և. Ցեան անվաւեր և անզօր։ (Կնք.)

3 յուլիս 1890

Աղնուագոյն Կարապետ էֆէնտի Սրվանձեան, որ Օսմ. կայս. Պանքային վերաբերեալ գործոց պատասխանատու ժամանակ մը հետէ Բարիզ կը գտնուէր, երեկ մայրաքաղաքս վերադարձաւ։

Վաղը հինգշաբթի, յուլիսի 5. Մեզպուրեան վարժարանի տարեկան հանդէսը պիտի կատարուի նախագահութեամբ Ամեն. Սրբազան Պատրիարք Հօր։ Հանդէսը պիտի սկսի ի ժամ 6½. տասն և մէկ շրջանաւարտ սանուհիք վկայական պիտի ընդունին։

Սրագիպի Ս. Ստեփաննոս եկեղեցին մնած գողերը դեռ չեն ձերբակալուած։ Եղած վնասն իրր չորս հազար ղրուշ կը հաշուուի։

ՄԵՐ ԹԵՐԹՕՆԸ

Այսօր կ'աւարտի մեր թերթօնն, և վաղուընէ կ'սկսինք հրատարակել Սգանլիի յ'Ափրիկէ ուղեւորութեան նկարագրութիւնն որ այժմ ամբողջ աշխարհի մէջ, զանազան լեզուներով թարգմանուած, հետաքրքրութեամբ և սրտայուզութեամբ կը կարդացուի։ Մեր հրատարակելիքն ամբողջ գիրքն է, այլ Սգանլիի ի ԽՈՒԱՐԱԿՈՒՌՆ երկհատոր աշխատութենէն …ած մը, որ իր սեղ… …աւելի եւ… …կան է։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԻԿԱՍ. ՊԱԼԱՏ

Բարձր. Մեծ-Եպարքոսն և Արտաքին, Ներքին, Դատական ու Էվգաֆիի Վսեմ. Նախարարք երեկ կայսր պալատ գնացին և անդ ի նիստ գումարուելով ընդ Նախագահութեամբ Վեհ. Սուլթանի, խորհրդակցութիւններ կատարեցին կարեւոր խնդրոց վրայ։

Սոյն գումարման ներկայ գտնուեցան նաեւ նախորդ Մեծ-Եպարքոս Սայիտ փաշա և կայս. ատենադպիր Թիկնապահ Նաբիր փաշա։

ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՔ

Պետական Խորհրդոյ օրէնսդիր ճիւղն, որուն յանձնուած էր քննել Պ. Քաուլայի ծրագիրը Սէլանիկէն ի Մանաստիր և ի Սէրֆիջէ երկաթուղի մը շինելու համար, իւր քննութիւններն աւարտելով, տեղեկագիր մը պատրաստած է, զոր այսօր վաղը պիտի մատուցանէ Բարձր. Մեծ-Եպարքոսին։

—Առեւտրական և Հանրօգուտ շինութեանց Նախարարութիւնը նկատողութեան առած է Պ. Տուքասի առաջարկն, երկաթուղի մը շինելու համար Մուտանիայէն ի Պրուսա և անտի ի Քէօթահիա։ Նախարարութիւնը քննութեան ենթարկած է Պ. Տուքասի այդ առաջարկը։

ՊԱՇՏՕՆԷՒՑ ԱՄՍԱԹՈՇԱԿԸ

Եկեղեցիոց Նախարարութիւնը պատրաստութիւններ կը տեսնէ մէկ մէկ ամսաթոշակ վճարելու համար թէ՛ կրօնական, թէ՛ քաղաքային և թէ՛ զինուորական բոլոր պաշտօնէից։

ՈՍՏԻԿԱՆԱԿԱՆ ԲԱՐԵՆՈՐՈԳՈՒՄ

Ոստիկանական բարենորոգման համար կազմեալ յանձնաժողովն, որ մայրաքաղաքիս ու շրջակայից այլ և այլ կողմերը պտրատած էր ոստիկանաց վիճակին վրայ տեղեկագիր մը պատրաստելու համար, երեկ ի նիստ գումարելով, վերջին անգամ աչքէ անցուց իւր աշխատութեանց արդիւնքը։

Յանձնաժողովը պատրաստած է ոստիկանաց 98 պահականոցներու լուսանկարները, նոյնպէս ընդհանուր տումար մը որ կը պարունակէ իւրաքանչիւր պահականոցի մէջ գտնուած ոստիկանաց թիւը և ամեն պահականոցի շրջանակն մէջ մէկ տարուան միջոցին կատարուած ոճրագործութեանց քանակութիւնը։

Յանձնաժողովն երեկ Բարձր. Մեծ-Եպարքոսին յանձնեց իւր տեղեկագիրը, լուսանկարներն և այդ տումարը։

ԼՈՒԲՍԻՍԹԱՅԻ ՃԱՀՃՆԵՐԸ

Հանրօգուտ շինութեանց նախարարութեան կամրջոց և խճուղեաց դերանօրէն Գէորգ էֆէնտի Ասլանեան երկուշաբթի օրը մեկնեցաւ մայրաքաղաքէս ի Բրէվէզա, ուստից պիտի երթայ քննել Լաբսխթայի ճահիճներու ցամաքեցուցման համար կատարուած աշխատութիւնները որք մէկ քանի տարի առաջ յանձնուած էին Պ. Վասիլեատէսի։ Ասլանեան էֆէնտի, որուն կ'ընկերանան մի քանի ուրիշ մասնագէտ պաշտօնեայք, Եանեայի նահանգին գլխաւոր երկրաչափին ու զինուորական սպայի մը հետ պիտի քննէ վերոյիշեալ աշխատութիւնները և տեղեկագիր մը պիտի պատրաստէ Նաֆիյէին մատուցանելու համար։

ՕՏՈՒՆ ՔԱԲՈՒԻ ՀՐԴԵՀԸ

Կայսերական հրամանաւ՝ Օտուն Քաբուի հրկիզելոյց մէկ տումարը պատրաստուած է և այսօր պիտի մատուցուի Վեհ. Սուլթանին։

—Վերջին հրդեհին պատճառաւ ատաղձներու գինը բարձրացում մը ունեցած է հարիւրին քսան-քսան և հինգ համեմատութեամբ։

—Հրդեհի երկրորդ իրիկունը ատաղձավաճառաց խանութներու աւերակաց մէջ տակաւին չմարած կրակներ բռնկեցան հովին սաստկութենէն և քիչ էր մնացեր որ շրջակայ տուները բռնկէին, սակայն անմիջական օգնութիւնք վտանգին առաջքն առին։

—Շաբաթ օրուան հրդեհի պատճառն այրած տեղերն օդային կապի խողովակներ կը գտնուէին, սակայն ընկերութեան պաշտօնեայք ժամանակին պէտք եղածն ի գործ դրին և ոչ է վտանգ չպատահեցաւ։

—Հեռագրական և Թղթատարական Նախարդ տնօրէն Իզզէթ պէյի տան համար թէեւ ըսուած էր թէ այրած էր, սակայն յետոյ ստուգուեցաւ թէ կարելի եղած է անվտանգ ազատել։

—Կը հաւատան թէ Օտուն Քաբուի շրջակայ համայն թաղեցիք հանրագիր մը պատրաստած են ձեռնհաս իշխանութեան մատուցանելու համար։ Թաղեցիք պիտի խնդրեն որ ատաղձագործք չը վերահաստատուին իրենց առաջուան տեղը, ապադային այս տեսակ արկածներու տեղի չտալու համար։

Նոյնպէս Ղալաթիոյ Դարաֆաթ եկեղեցի շուրջը գտնուող թաղեցիք եւս հանրագիր մը մատուցանելով, խնդրած են որ այդ տեղը գտնուած ատաղձավաճառաց խանութներն ուրիշ տեղ փոխադրուին։

Մայրաքաղաքիս ուրիշ կողմերու մէջ գտնուած այն ատաղձավաճառաց համար, որք վտանգաւոր կրնան ըլլալ, միեւնոյն խնդիրքն եղած է շրջակայ թաղեցւոց կողմանէ։

—

ԶՄԻՒՌՆԻՈՅ ՔԱՐԱՓՈՒՆՔ

Ֆէրիդ Թէվֆիգ փաշայի նախագահութեամբ կազմեալ յանձնաժողովն, որ պաշտօն ունէր Զմիւռնիա երթալով քննել տեղւոյն քարափանց եւ հողային խնդրոյ մը համար կայս. անձնական Գանձուն Նախարարութեան ու Այտընի երկաթուղեաց ընկերութեան միջեւ ծագած անհամաձայնութիւնն, իւր քննութիւններն աւարտելով մայրաքաղաքս վերադարձած է։

Հոսանք կ'իմանայ թէ այդ խնդրոյ մէջ յանձնաժողովն իրաւունք տուած է կայս. անձնական Գանձուն Նախարարութեան և ըստ այնմ պատրաստած է իւր տեղեկագիրը։

—

ՆԱՒԱՑԻՆ ՇԱՐԺՈՒՄ

1889 տարւոյն մէջ Տարտանելի նեղուցէն անցած են 9564 նաւեր, ընդամենը 10,057,827 տակառաչափ տարողութեամբ։

Ելմտական 1304 տարւոյն մէջ—1888 մարտ 14ն ց1889 մարտ 28—նեղուցէն անցած են 9249 շոգենաւք՝ 9,662,162 տակառաչափ տարողութեամբ և 6570 առագաստանաւք՝ 798,201 տակառաչափ տարողութեամբ։ Ասոնց մէջ առաջին տեղը կը գրաւեն անգլիական նաւերն, յետոյ կուգան հելլենական, իտալական, աւստրիական, ֆրանսական, օսմանեան, ռուսական, չուէտ-նորվէկական, գերմանական, եգիպտական, պէլճիական և այլ նաւերը։

—

ՀՈՂԱՑԻՆ ԽՆԴԻՐ ՄԸ

Ըստ տեղեկութեանց Հ-էէ-էՔի, ի Հէյլպէի կղզի գտնուած դատարկ գետիններու սեպհականութեան խնդրոյն առթիւ կայս. կառավարութեան և տեղւոյն եկեղեցեաց ու վանօրէից միջեւ ծագած անհամաձայնութիւնն քննելու համար, Բաղաքապետութիւնը քննիչ յանձնախումբ մը դրկած է անդ։

Այս յանձնախումբին մէջ կը գտնուի նաեւ Ծովային Նախարարութեան կողմէ կարգեալ երկրաչափ մը։

—

ՀՆՈՒԹԻՒՆԲ Ի ՊԷՐՈՒԹ

Անցեալ շաբթու ի Պէրութ բնական քարանձաւի մը մէջ գտնուեր է անկողնի մահճակալի սիւն մը, ոսկիէ եւ արծաթէ, թանկագին քարերով յեռեալ։ Անգլիարէն լեզուաւ արձանագրութիւն մը կը յայտնէ թէ Անգլիոյ էլէնտա թագուհւոյն կը վերաբերէր այն։ Անշուշտ սիւնը այդ տեղւոյն մէջ պահուած է, երբ 1272ին, իշխան Էդուարդ, ուրեմերդ խաչակրութենէն յետոյ, մեկնեցաւ Արեւելքէն։

Օսմ. կառավարութիւնը պահանջած և ձեռք բերած է այդ թանկագին առարկայն։

—

ՎԱՐԴԻ ՏՈՒՆԿ

Կայսերական Իրատէ մը հրամայած է որ Արշիպեղագոսի կղզեաց Նահանգին մէջ անկուած վարդի տունկերէ տասանորդի տուրք չառնուի առժամեայ կերպիւ։

Օսմանեան ուրիշ գաւառաց մէջ փորձեր կատարուած էին վարդի պարտէզներ ունենալու համար նման քաղանլքի ու էսկի Զաղարաի վարդի պարտէզներուն, որք առեւտրի մեծ առպաղէզ մը բացած են։

Արշիպեղագոսի կղզեաց Նահանգին մէջ եւս այդ փորձ կատարուելով, լաւ արդիւնք մը տուած է, որով կուսակալութիւնը խնդրած էր ձեռնհաս իշխանութենէն որ այդ վարդի տունկեր ժամանակի մը համար ազատ մնան տասանորդի տուրքէ և կայսերական Իրատէ մ'ալ հրամայած է տալ խնդրուած տրտօնութիւնը։

—

ԽԸՏԻՎԻԲԷԻ ՇՈՒԵՆԱՒԻՔ

Եգիպտոսի Նախարարաց Խորհուրդը, ելմտական յանձնաժողովոյ կարծիքն առնելէ յետոյ, վաւերացուցեր է շէգենաւային Խըտիվիյէ ընկերութեան տնօրէն Պ. Բուֆի ծրագիրը, որով 223,700 եգիպտ. ոսկւոյ մնծնաւոր վարկ մը կը խնդրուի կառավարութենէն։ Այդ գումարի 73,700 ոսկին պիտի յատկացուի Միջերկրականի մէջ բանող 13 շոգենաւուց նորոգման և 150,000 ոսկին երեք նոր շոգենաւուց գնման։

—

ՈՃԻՐՔ, ԱՐԿԱԾՔ ԵՒ ԱՑԼՆ

Հարցաքննիչ դատաւորք կը շարունակեն հարցաքննել այն անձերն, որք Բիֆաթ պէյի սպանութեան գործին համար ձերբակալուած են։ Երէկ, ձերբակալեալներէ մին, Թէսպիհէի Մուլին, ոստիկանաց ընկերակցութեամբ ի Սուլթան Պէյազիտ տարուեցաւ, ուր մկկիթին բակին մէջ յատուկ տեղ մը համբիչ կը վճռաւէր։ Այդ տեղ խուզարկուելով, գտնուեցան մէկ քանի գրութիւնք և կոպած դաշոյն մը, որք ընդհանուր գատախազութեան յանձնուեցան։

—Ոստիկանութեան պաշտօնեայք այսօր գերեզմանէն պիտի հանեն Բուէյլի Գաւագի մէջ Թոսուն անուն այգեպանի մը կողմէ սպանեալ Ահմէտ անուն երիտասարդին դիակն և դիաննութիւն մը պիտի կատարուի։

—Նախընթաց գիշեր Պոլսոյ ԱԲ Բազարի կողմը փայտաշէն տան մը արտաքին կողմը բռնկեցաւ, սակայն ժամանակին իմացուելով, վտանգին առաջքն առնուեցաւ։

—Մանասթիրէն կը գրեն թէ արնավուտ կին մը իւր անհաւատարիմ սիրահարն սպաննելէ յետոյ լեռը փախեր եւ աւազակաց խումբ մը կազմեր է իւր հրամանատարութեան ներքեւ։

—Երէկ Թոփխանէի հրապարակէն անցնող կառք մը, որ սրընթաց կ'արշաւէր, վեց տարեկան աղջիկ մը կոխոտեց։ Ոստիկանք կառապանը ձերբակալեցին։

—Անգլիացի փաստաբան Պ. Ալլանի ամարանոցն, ի Մեծ Կղզի, գողեր մտնելով տիկին Ալլանի գոհարեղէններն, ամուսնոյն ժամացոյցն և 250 ոսկւոյ գումար մը գողցեր են։

—

Կայսերական հրամանաւ՝ նաւային գնդապետ Ահմէտ պէյ և Թորբիտոներու մասնագիտաց ժողովին անդամ դեր-հաւզարապետ Շիւքրի էֆէնտի կայսերական կառավարութիւնը պիտի ներկայացնեն ի Լոնտոն գումարելի մեքենաներու համաժողովին մէջ։ Այս պաշտօնեայք մէկ քանի օրէն պիտի մեկնին մայրաքաղաքէս։

—Այսրնի երկաթուղեաց ընկերութիւնը նոր ճիւղ մը չինած է դէպի Տէնիզլիի ներսերը։ Բացումը տեղի պիտի ունենայ յառաջիկայ օգոստոս կ'ին։

—Երէկ առաւօտ Մարսիլիայէն մայրաքաղաքս եկող իտալական չոգենաւն երկաթ նետած պահուն, չոգենաւին երրորդ նաւապետը ցամաք ելլելու համար մակոյկով մը դէպի Գալաթայ յառաջանալ սկսաւ։ Մաքսային վերատեսչութեան պաշտօնեայներէ մին, որ նոյն պահուն նաւակով ծովու վրայ պտոյտ մը կը կատարէր, նաւապետին ընթացքէն կասկածելով մակոյկին մօտեցաւ և խուզարկութիւն մը կատարեց։ Նաւապետին վրայ կային ըէվոլվէրներ որոց մուտքն արգիլուած է։ Մաքսային պաշտօնեայն ուզեց գրաւել զայնս և նաւապետն սկսաւ դիմադրել։ Ասոր վրայ պաշտօնեայն նաւապետը գրկելով իւր նաւակն առաւ և ըստկաւ դէպի մաքսատուն տանիլ։ Մինչդեռ նաւակը կը յառաջանար, նաւապետ իւր վրայ գտնուած քսան ըէվոլվըներէ եօթը ծովը նետեց։ Մաքսատան պաշտօնեայն նաւապետին ձեռքերը բռնեց արգիլելու համար և վերջապէս բաւական մաքառելէ յետոյ յաջողեցաւ մաքսատուն տանիլ զնա։ Նաւապետը հարցաքննուելով, ըսաւ թէ այդ ըէվոլվըներէ զատ մեծ մասն ալ չոգենաւին մէջ կար զորս Պիրէոն պիտի ղրկէին Թրանսիթով։ Մաքսատան ընդհանուր քննիչ Աքիֆ պէյ պատասխանեց թէ քանի որ այդ ըէվոլվըներն Թրանսիթով պիտի ղրկուին, պէտք է որ չոգենաւին մէջ գտնուածներն ալ բերուին հարկ եղած գործողութիւնները կատարելու համար։ Ասոր վրայ նաւապետն նաւաստին ուղղեալ գիր մը ստորագրեց, որով չոգենաւին մէջ գտնուած ըէվոլվըներու յանձնումը կը խնդրէր։ Մաքսային պաշտօնեայք այսպէս յաջողեցան գրաւել նաեւ չոգենաւին մէջ գտնուած քառասունի չափ ըէվոլվըներ։

—Ռուսական դեսպանատան նոր պահակ շոգենաւը՝ Բուլէր՝ կիրակի օրէն ի վեր խարիսխ նետած է Պէշիւքտէրէի առջեւ։ Նախորդ պահակը՝ Բ…՝ Սեվաստոպոլ պիտի ուղեւորի։

—Լիբանանու մէջ Թրամուէյի մը հաստատման ծրագիրը, զոր ներկայացուցած էր Բատրան էֆէնտի, Պետական Խորհուրդէն Մեծ Եպարքոսին մատուցուած է Հանրօգուտ շինութեանց Նախարարութեան յանձնուելու համար, որպէս զի նախնական ծրագրին մէջ ինչ ինչ բարեփոխումներ ներմուծուին։

—Մայրաքաղաքիս ամերիկեան ընդհ. հիւպատոս Պ. Սվինի երկամեայ արձակուրդով Նիւ Եորք ուղեւորեցաւ։ Ի բացակայութեան Պ. Սվինի, հիւպատոսարանի գործերը պիտի վարէ դեր հիւպատոս Պ. Ժոզէֆ Ազարեան։

—Ոստիկանութիւնն երէկ Ատանա աքսորեց եօթնի չափ վաղեմի չարագործներ։

—Հեռագրական տեղեկութեանց համար երէկ առաւօտ ջերմաչափը 12 աստիճան ցոյց տուած է ի Վիէննա, ի Փարիզ՝ 13, ի Բեռլին՝ 17, յՕտեսա՝ 22, ի Սիւնէ՝ 25, ի Սինոպ՝ 24, ի Տրապիզոն՝ 22 ի Զմիւռնիա՝ 23, ի Պաղտատ՝ 30 և ի Պասրա՝ 37։ Ի Վիէննա անձրեւ տեղացած է։

—Կայսերական հրամանաւ՝ Զմիւռնիոյ մէջ եւս կուսակալին նախագահութեամբ յանձնաժողով մը կազմուած է Հիճազի ասպէլոյ նպաստ հաւաքելու համար։ Յանձնաժողովն արդէն սկսած է նպաստներու հաւաքման։

—Նախընթաց օր և երէկ մեծ քանակութեամբ մարախ տեսաց մայրաքաղաքիս այլ եւ այլ կողմերը։

—Զմիւռնիոյ քարափին վրայ գտնուած գարեջրատան մը տէրը, Պ. Կրամէր, հինգ հարիւր ղրուշ նուիրած է ի նպաստ տեղւոյն Իսլահխանէին։

—Ֆրանսական դեսպան Մոնդէպէլօ կոմսը վաղը կը մեկնի մայրաքաղաքէս ի Բարիզ ուր կը գտնուի արդէն Մոնդէպէլօ կոմսուհին։ Դեսպանն ու դեսպանուհին երկու շաբաթէն կ. Պոլիս կը դառնան։

—Պէրութէն կը գրեն թէ օդերն այնչափ տաքցեր են, որ տեղացիք ստիպուեր են լեռները քաշուիլ։

—Դատական նախարարութեան պատժական գործոց տնօրէն ՃէՂալ պէյ, որ Բեռլինպուրկ գնացած էր երկայ զբաղելու, … դէր մը պատրաստելու … ենսաս իշխանութեան մատուցանելու համար։

—Տրապիզոնի իտալական հիւպատոս կարգուած է Պ. Քոնրանս Բրիչանթօ, փոխանակ Թէսթա ասպետին, որ միւնոյն պաշտօնով կայաց փոխադրուած է։

—Օսմանեան Թորփիտոներն ի մօտոյ Մարմարա ծովը պիտի երթան փորձեր կատարելու համար։ Փորձերը պիտի կատարուին հրամանատարութեամբ Շիւքրի փաշայի և համախմբման կեդրոնը պիտի ըլլայ Հէյպէլի կղզին։

—Սերաստիէն կը գրեն թէ ամսոյս 1ին Տիվրիկ գաւառակի մէջ գիւղին մէջ հաւկիթի խոշորութեամբ կարկուտ տեղացեր և բաւական վնասներ պատճառեր է։

ՕՍՄ. ՀԱՆՐ. ՊԱՐՏՈՒՕՂ ՎԱՐՁՈՒԹԻՒՆ

Օսմ. Հանր. Պարտուց Թողեալ հասութից վերատեսչութիւնը կը ծանուցանէ բամբակէ և բուրդէ գերձանի և կերպասներու չինութեան Օսմանեան Անանուն Ընկերութեան բաժնետերաց թէ, դրոշմի տուրքն ամբողջովին վճարուած ըլլալով 50050 ոսկւոյ դրամագլխին վրայ՝ որ հինգուկէսական ոսկիներ 9100 բաժիններով ներկայացեալ է, կը հրաւիրուին իրենց բաժնեթուղթերը ներկայացնել Դրոշմի մասնաւոր Վարչութեան, Ղալաթիոյ Մաքսատան վերեւ, ուր դրոշմելու ձեւակերպութիւնք պիտի կատարուին՝ յիշեալ բաժնետերաց համար առանց ոչէ ծախքի։

ԸՆԴՀ. ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլիս, 3|15 յուլիս 1890

ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ ԶԿՆՈՐՍԻՆ ԱՂՋԻԿԸ

Գործ. Տիկին Վալենթին-Վաճիէի թոռէն.

ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ Ս. ԴԻՄԱՔՍԵԱՆ

Սոյն բարոյավէպն որ կ'ուսուցանէ ծնողքը սիրել, վերմակս, լինել եռանդուն աշխատող, լինել համեստ և բարեկիրթ՝ որպէս գեղատես պատկերի մէջ, որ առաքինի կոխած է ամեն արգելք, և ընդհանրապէս՝ համբերութեամբ կրած է ամեն տառապանք, և արհամարհելով վտանգներն, ազատած է իւր ծնողքը թշուառութենէն։

Ահա՛ թանկագին պարգեւ մը, արժանի ընթերցման ուսանողաց և ուսանողուհեաց։

Կը վաճառուի Մարգարեան գրատունն, և առ մեն գրավաճառաց քով, ի գին 5 ղրշ. 73

ՀԵՌԱԳՐԱԼՈՒՐՔ

Կ. ՊՈԼՍՈՅ ԴՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԵՆԷՆ

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ

ՀՆՏԱԽՏ

ՄԱՍՏՐԻՏ, 15 յուլիս.—Վալենցիոյ նահանգին մէջ հնտախտի մասին վիճակի փոփոխում չկայ։ Զրոյց կայ թէ հնտախտ երեւցած է Նոյն իսկ Վալենցիոյ քաղաքին մէջ։

—ՀՌՈՄ, 15.—Օէրէնէռ կ'իմանայ թէ հնտախտի դէպքեր պատահեր են ի Հօտէյտա (Կարմիր ծով), հարաւ-արեւելեան կողմէն եկած ուխտաւորաց մէջ։ Հանրային առողջութեան վարչութիւնն յիշատակագիր մ'ուղղելով Տէրութեանց՝ խնդրեց վերակազմութիւնն միջազգային հսկողութեան ընդդէմ հնտախտի, մանաւանդ այն երկրաց մէջ ուր հնտախտը տեղական մնայուն հանգամանք մ'ունի։

ԱԶԳԱՑԻՆ ՏՕՐ ՖԻՐԱՆՍԱՑԻՈՑ

ՓԱՐԻԶ, 15.—Պասթիյի բերդին առման ի յիշատակ ազգային տօնին առթիւ, շատ մը ընկերութիւնք թափոր կազմած անցան «ՍԹրազպուրկ Քաղաքի» արձանին առջեւէն, Քոնքորտի հրապարակին մէջ։ Պուլանժէական Պ. Փոլէն Մէռի ուղեց բանախօսել, բայց ոստիկանութիւնը թոյլ չտուաւ։ Մեծ զօրահանդէսը շատ փայլուն եղաւ։ Հանրապետութեան Նախագահը ջերմագին համակրանաց աղաղակներով ողջունեցաւ։ Օգը գեղեցիկ։ Մեծ բազմութիւն և ոգեւորութիւն Փարիզի փողոցներուն մէջ։

ՊԱՂԷՐԱՆԵԱՆ ԽՆԴԻՐՆԵՐ

ՍՈՖԻԱ, 15.—Պատերազմական նախարար Գնդ. Մոթքուրով, որ ժամանակէ մ'ի վեր հիւանդ է, Վիեննա գնաց ինքզինք բժիշկներուն ցոյց տալու։ Դեր գընդապետ Փիթրով կը փոխանորդէ։

—Կէս-պաշտօնական Պալքանեան Գործակալութիւնը կ'իմանայ թէ Կ. Պոլսէ նպաստաւոր տեղեկութիւններ առնուած լինելով ծանուցագրոյն նկատմամբ, Պուլկարիոյ մէջ լաւ տպաւորութիւն մը յառաջ եկած է։

ՊԵԼԳՐԱՏ, 15.— Սերպ կառավարութիւն գՊ. Սթէյք անուանեց սերպ գործակատար ի Սոֆիա։

ԶԱՆԱԶԱՆ ԴԷՊԵՐԸ

ԼԱՒԹԵՆՊԵՐԿ, 15.— Արեւելեան Աֆրիկէի Կայս. կառավարիչ Վիսման հազարապետին Ֆիլիքսկան վիճակն հոգ չի պատճառեր թէեւ, բայց երկար ժամանակ հանգստեան կը կարօտի։

ԹՈՒՐԻՆՕ, 15.— Երկու օրէ ի վեր առատ անձրեւ տեղալով, Ամիճ գետն յորդեցաւ։ Վերոնէ քաղաքին ստորին փողոցներն ողողեցան։ Գետափունք մնասեցան։

ՍՊԱՆԻԱ ԵՒ ԳԵՐՄԱՆԻԱ

ՊԵՐԼԻՆ, 6. (Ա. Հ. Գ.)—Կը ստուգուի թէ Գերմանիա կը ջանայ համաձայնութիւն մը գոյացնել Սպանիոյ հետ, խոստանալով այժ տալ Սպանիոյ շահուց ի Մարոք։

(ԾԱՆ. Արեւելեան Հեռագրական Գործակալութիւնն ի՞նչ կը հասկնայ «Յուլիս 15» թուով այսչափ մեզ հաղորդելով հեռագիր մը զոր «Յուլիս 12» թուով Կ. Պոլսոյ Գործակալութիւնն արդէն հաղորդած էր Բէրլինի՝ ծանուցանող թէ Լորտերու Ժողովն Գ. ընթերցմամբ քուէարկած է Հէլիկոլանտ կղզւոյն Գերմանիոյ թողման օրինագիծը։ Մ. Խ.)

ԴՐԱՄԱԿԱՆ

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՊՈՐՍԱ

Ղ.—Լ—Թ., 4 Յուլիս.

Օսմանեան Քոնսոլիտ

Երէկ երեկոյ գոց. (Մէջ.—Բ. Ոչթ		
Գլխաւոր դրամագլխէն վերջը	»	19 25
Բոնուսի մէջ	»	19 24
Ընտանեաց բաժնետոմս	»	— —
Կէս-տարի	»	19 22
	»	19 2[illegible]

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊԱՐՔԱԼԻ

Երէկ երեկոյ		
Ելլս առաւօտ		56 25
Կէս օր		— —
		— —

ԸՆԹԱՑՔ ԱՐԺԷԹԳԼԹՈՑ

Գլխաւորութիւն	A. Ոչթի	29 3/4
»	B. »	28 1/4
»	C. »	19 28

ԲԱԺՆԵՑՈՒՄՔ

Սուէզի ժնեւրայ	Անգլ. Լ.	4 33
Քրէտի ժնեւրայ	Օսմ. »	9 8
Պանք տը Գոնս	» »	7
Սու. Շնոյ էվլեար	» »	4 35
Թրամուէյ	» »	495
Բաժնի երկաթուղի	Ֆր	76
Բաժնեթուղթ Լաֆրէտի	Գ. կ.	140

ԸՆԹԱՑՔ ԴՐԱՄՈՑ

Օսմանեան ոսկի	ղրշ	100
20 Ֆրանկոց	»	57 26
Անգլիական ոսկի	»	110 17
Մարք (գերմանական ոսկի)	»	108 2
Իմպերիալ	»	90 25
Ռուբլի	»	51 18
Ռուպի թղթագրամ	»	7 88
» արծաթ	»	80 20
Մէջ. արծաթ (տարբ)	»	108
Վէնտոց	»	103 20
Չինգոց	»	103 15
Մէթալիք	»	100
Թաֆէլէ	»	12 30

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊՈՐՍԱ

Բարիզ, 15 Յուլիս, ժամ 3 վայր 55 երեկ

Ֆրանսական Ռանթ 3 %		91 52 1/2
» » 4 1/2 %		106 85
Օսմանեան քոնսոլիտ Սէրի Դ.		18 25
Օսմանեան երկաթուղի		77 50
» Լեժիի բաժնեթուղթ		270
Պանք Օթոման		531 50
Գրէտի Լիոնէ		745
Իտալական Ռանթ 5 %		93 12 1/2
Հելլենական 5 %		46 2
Որիորիթէ Թիւրք (1890)		410 62 1/2
Եգիպտական միացեալ		488 75
Պանք տը Բարի		815
Օսմ. մաքս. արժէթուղթ		452 50
Սուէզի ջրանցք		2317 50
Սպանիական արտաքին		74 7/8
Ռիո Թէնթօ		590
Մէհիտիոս		692 50
Զէջ Լոնտրայի վրայ		25 28 1/2

Լոնտոն, 15 Յուլիս, ժամ 6 վայր — երեկ

Անգլ. քոնսոլիտ		96 11/16
Օսմ. » Սէրի Դ.		18
» » » Ա		39 3/4
» » » Բ		23 1/2
» » » Գ		18 1/8
Գրաստ ուրիէ 1877		102 3/4
Պանք Օթոման		13 1/16
Եգիպտական միացեալ (ինդիգիէ)		96 7/16
» » (բրիվիլեժիէ)		101 1/4
Տուրք Սանիէ		85 3/4
Ցօսմանիայ (փոխառ. Լուչիլ)		100 1/4
Հելլենական 5 %		91 1/2
Մոնոքոլ »		75
Իսպանական 1889		97
Փոխանակութիւն Բարիզի վրայ		25 29

Վիէննա, 15 Յուլիս, ժամ — վայր —

Օսմանեան երկաթուղի		36 20
» Լեժիի բաժնեթուղթ		114 75
Փոխանակութիւն Լոնտրի վրայ		117 20

Պերլին, 15 Յուլիս, ժամ — վայր —

Փոխանակութիւն Լոնտրի վրայ		20 40
Բուպլ թղթագրամ		236

ՀԱՅՔ Յ'ԱՄԵՐԻԿԱ

ՈՒՈՒԹԸԸՐ, 30 Յունիս

Քաղաքիս Հայ գաղթականութեան պատուաւոր անդամոց ուշը կը գրաւէ դեռ եկեղեցւոյ շինութիւնն. ուրիշ ամեն ինչ մէկդի թողուած է սոյն կարեւոր ձեռնարկի առջեւ և այդ պատճառաւ իրենց Առաջնորդի և Կաճառի տեսնապետի բացակայութեամբն Հայր Ալիշանի և Գ. Արծրունեայ Յոբելեաններու ընդհանուր շնորհաւորութեանց մասնակցիլ անկարող եղան, եթէ ոչ իրենց պարտականութիւններ անթերի կատարելու չպիտի վարանէին տեղւոյս ազգայինք եւս. Եկեղեցւոյն շինութեան գործը յամբարար այլ սակայն հաստատ քայլերով կը յառաջանայ. Ծախուց մէկ կարեւոր մասը դրեթէ պատրաստ է և եթէ ակընկալելիք օգնութիւնք հասնին այս օրերը՝ ինչպէս կը յուսամք, ամեն ինչ լաւ պիտի երթայ. Շէնքի յատակագիծն և պատկերներն ընդ ամենն ինը կտոր աւարտած է, որոնք կաճառի վերջին նիստերէ միոյն մէջ ի տես դրուած և ժողովրդեան գմայլումի արժանացած էին, մանաւանդ երբ Սարգսեան հայր մանրակրկիտ կերպով բացատրեց գծագրութեանց իւրաքանչիւրի պաշտօնն. Երբ ազգային սոյն անդրանիկ հաստատութիւն Հայոց ձեռամբ և Հայոց դրամով կը շինուի, ինչպէս վայելուչ էր լինիլ, շէնքի գծագրութիւններն եւս հայ ճարտարապետի մը ձեռամբ պատրաստուած են. շինութեան ժամանակը վերին հսկողութիւնն թերեւս նոյն երիտասարդի պիտի յանձնուի. եւ ահա թէ ինչպէս. Յայտնի է արդէն թէ եկեղեցւոյն շինութեան հարկ եղած գծագրութիւնները պատրաստելու պաշտօնն Պարոն Ըրլանուն ճարտարապետին յանձնուած էր, որ յոյժ համբաւաւոր է ամբողջ երկրին մէջ իբրեւ մասնագէտ եկեղեցեաց շինութեանց, և որուն քով իւր աշակերտութիւնն աւարտած է Պարոն Եդուարտ Թոփճանեան. Պարոն Ըրլ իւր աշակերտի գործունէութիւնը տեսնելով բոլորովին անոր յանձնած էր գծագրութիւնները պատրաստելու կարեւոր պաշտօնն, զոր գոհացուցիչ կերպով գլուխ հանելէ վերջ՝ շինութեան վերին հսկողութիւնն եւս պիտի ստանձէ իւր քսաներկրորդ դարուն չի բոլորած. Կաճառս շնորհակալութեան քուէ տուաւ երիտասարդարուեստաւորին. Եկեղեցական պատուարժան Հոգաբարձութեան կողմանէ Բրոպոյ ազգայնոց մեծ զրկուած պատուիրակն իւր պաշտօնն աւարտեալ վերադարձաւ քաղաք՝ կնոր դուռար մը բերելով իւր հետ որուն որքանութիւնն ժամանակին պիտի տանք հրատարակութեան. առ այժմ բաւ է ըսել թէ սոյն պատուիրակի գտած ընդունելութիւնք ի Մանչէսթըր, Լոնտոն և Փարիզի մէջ, պարտականութիւն կը դնեն եկեղեցական հոգաբարձութեան վերայ շնորհակալութեան գիրեր ուղղել բոլոր այն ազգասիրաց որք ջանք եւ աշխատութիւն չեն խընայած պատուիրակի գործունէութիւնն պաշտօնն յաջողութեամբ գլուխ հանելու. Սոյն նամակներ պատրաստուելու վրայ են. Ուսմբրի եկեղեցւոյն հիմնադրութեան հանդէսն և օծումը վաղուց տեղի պիտի ունենար եթէ գործաւորաց մեծ մասնոր ի քաղաքիս գործադուլ ըրած չլինէին. Հետեւութիւնն եղած է շաբաթներով սպասել գործաւորք կարգադրեն իրենց տրտունջներ և սկսին գործել. առ այդ դեռ նշան մը չիկայ սակայն. Սանտարեան բարերարի անակնկալ մահը սարսափ ձգեց մեր վրայ որուն հոգւոյն համար յատուկ Սբ. Պատարագ և պաշտօն մատոյց մեր առաջնորդ Հայր. Ներկայ էին ստուար բազմութիւն Հայոց՝ վշտակիր և սգալի. Ազգայնոց ստուար բազմութիւն մը կը հասնի հոս դրեթէ ամեն օր. մէկ քանիներ եւս կը վերադառնան Հայրենիք, կամ 5 տարի պանդուխտի կեանք վարելով քանի մը հարիւր ոսկի աւելցնելէ վերջ. Քաղաքիս պատուարժան ազգայիններէ Քարբերդի բնիկ քաղաքացի Սարգիս Թիւֆէնկճեան անուն երիտասարդն անուանարկած էր անանուն թղթակից մը Փունջ լրագրոյ մէջ, որուն դէմ բողոքագիր մը ուղղելինք սոյն լրագրոյն ծանուցանելով թէ ձրի զրպարտութիւն մ'է եղածն և թէ յիշեալ երիտասարդ մեր Հայ երիտասարդութեան մէջ յոյժ պատուաբեր դիրք մը ունի, հետեւապէս կարելի է թշնամիներ ունենայ այն դասու պատկանող անձանց մէջ որոց հետ յարաբերութիւն չենք կրնար ունենալ մեք.

Մ. Ց. ԹՈՓՃԱՆԷԼԵԱՆ

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՔ

ԹՈՒԱԳՐՈՒԹԻՒՆՆ Նոր Դասագիրք, Տեսական և Գործնական. Մանկավարժական նոր և դիւրասոյց եղանակաւ. Ազգ. ու դիւրմատչելի ապացուցութեամբք պատրաստեալ և Ց. Գ. ԳԱԼԱՏԱՆՑԻՆ. կը բաժնուի երեք մասս.

«Մասն Ա.»,—Զորս գործողութիւն ամբողջ թուոց, իբր հրամանք ներով և գործնական խնդիրներով. Բ. ապացոյցներ բարեփոխեալ և հոլովեալ 4 գրուշ

«Մասն Բ.»,—Զատիկ, կլիսք և գրաֆք. Տասնորդական բրակ, Ցանկութիւնք թուոց, Հասարակ կոտորակք, Ժամոյ հվն և նոր չափուց և կշռոց գիներուն բազմաբանութիւնք, մաս 500 հրամանագ ու գործնական խնդիրք, Ա. գրուշ 4 գրուշ

«Ա. և Բ. մասունք», միասին կազմուած 7 գրուշ

«Մասն Գ.»,—(Մասոյ ներքեւ) 4—1

ԿԱՐԵՒՈՐ ԽՆԴԻՐ ՄԸ

Տարեւոյս՝ յամսեանն ապրիլի և մայիսի Արեւելքի երրորդ էջերն բաւական անգամ գրաւած էին Օրացոյցի վրայ քննադատական հատուածք, որոց փոխ առ փոխ ըստորագրութիւնն Գրակրկիտ և «Խմբագրութիւն ընդարձակ օրացուցի» անուններն էին. Եթէ մէկն ուշի ուշով ընթեռնոյր և միտ դնէր սոյն հատուածոց էական իմաստին, կրնար ապահովապէս ասել ընդ մեզ որ երկու ստորագրեալքն ալ իրաւունք ունին և չունին.

Իմաստասիրաբար խորհելով՝ հակասութիւն մը կ'երեւի. սակայն ստուգութիւն մ'է զոր պէտք է բացատրենք.

* *

Իրաւունք մը չկրնար ունենալ Գրակրկիտն այնքան խստիւ պահանջելու վճակագրական և աշտիճանաց ցուցակաց մէջ պատուոյ տիտղոսներուն սպրդած վրիպակքն. վասն զի յամենայն աշխարհ, նաեւ ի Կ. Պոլիս, դժուարին գործ մ'է այս, և պաշտօնական ցուցակք եւս, որչափ որ ընդարձակ ըլլան, այնքան մոռցուած կամ տիտղոսն փոփոխած անուններ ունին. Սակայն իրաւունք ունի եւ մեք եւս ձայնակիցք եմք նմա, խնդիր յարուցանելու թէ վասն էր յօրացուցից՝ ոմանք տօն մը նշանակած են խաչիւ, մինչ այլք չունին, մէկն այս դա գրէ և միւսն ի բաց թողու. Նա մանաւանդ մեծապէս իրաւունք ունի բողոքելու թէ՝

«Մխալները կը քննադատուին բայց բարեփոխում չտեսնուիր.» Վասն զի

Ա. 1887ին օգոստ. 6ին Արեւելքի 1076 թուով, յետ ապացուցանելու Մարուգէ Յովսեփեանի յօրինած օրացուցին վրիպակքն՝ յաւելուինք. «Թէ արեգական եւ թէ լուսնի խաւարման հաշուոց մէջ, Ազգ. Հիւանդանոցին ի նպաստ յօրինեալ օրացուցին ժամուն մը տարբերութիւնը մի ուշադրութեան կէս է վասն աստեղագիտաց.»

Բ. 1888 յունուարի 17ին լուսնոյ խաւարման հաշիւն եւս երկու ժամուան տարբերութիւն ունէր. Սակայն այն ժամանակ լռեցինք համարելով որ նախընթաց տարուան ազդարարութիւնը 1888 ամին օրացոյցը տպագրուելէն ետքն էր. Սակայն մեծապէս զարմացմամբ յայտնաստիպուեցանք գրել թէ՝

Գ. Յունիս 1889 երկու լուսնի խաւարումն պիտի հանդիպի (1) և երկուքն եւս տեսանելի ի Կ. Պոլիս և Մարուգէ Յովսեփեանի յօրինած օրացոյցն ի գլուխս բանից յայտնի կ'արձանագրէ. «Յայսմ ամի երկոցս պատահեսցի խաւարումն լուսնոյ մին ի 5ն յուն. և միւսն ի 1ն յուլիսի. բայց երկոքին եւս անտեսանելի են ի Կ. Պոլիս.» Ապա յաւելուինք. «Վաւ էր Ռուսական ժողովոյն իւր զբաղանաց նիւթ ընելն և աւելի ուշի ուշով քննել տալն զայս ժողովրդական առձեռն գրքոյկն, ի ճշդութիւն և ի դիւրութիւն անգէտ ժողովրդեան և ոչ ի ծաւալումն վրիպանուն ծանօթութեանց.»

1890 ամին ընդարձակ Օրացոյցն ապացուց թէ՝

«Մխալները կը քննադատուին, բայց բարեփոխում չտեսնուիր.»

* *

Որ և իցէ անձի մը, թէ եւ իմաստնագունի քան զամենայն մարդիկ, ինձ թուի, իւր ասացուածքն և գրուածքն սակաւ մի չափաւոր պէտք է ըլլայ, երբ հակառակորդ մը, գրագէտ կամ տգէտ, քննադատէ իւր երկասիրութիւնը, և ոչ թէ յայտնի հրատարակէ. «Ահա ասպարէզ կը կարդամք իրեն, թող բոլոր օրացոյցը այքէ անցուն է և հրապարակաւ ցուցնէ մեզ այն բ-ր-մ-ի-ն-ի-ն-ը, որով լեցուն է մեր գործը պարզապէս ենթադրութեանց վրայ հիմնուելով և ոչինչ կարենալով հաստատել.» Յայսմ մասին իրաւունք չունի «Խմբագրութիւնն ընդարձակ օրացուցի» այսպէս հրաւէր կարդալու վասն զի սուտագիւ անթիւ և անրաւ վրիպակք կան 58 ամենափոքրագիր տպագրեալ թղթոց մէջ. Սակայն յայլմէ կողմանէ իրաւունք ունի և վստահ է, վասն զի յանձնած է զայն Ուսումնական-Կրօնական ժողովոյն, որ ազգին մէջ գլխաւոր ուսումնականք իրեւ թէ զայն կը կազմեն և ներկայացուած մատեանքն իրենք կը քննեն կամ տան քննել գիտնագոյն անձանց.

Ահա այսպիսի երկկողմեան իրաւանց և անիրաւանց զուգադրութենէն զգուշացեալ, կրկին եւս կ'ըսեմք յ-ա-յ-տ ստիպեալ եմք մտանել ի պայքար, միայն ի սիրոյ՝ ժողովրդեան պայծառ և յայտնի ճշմարտութիւն և գիտութիւն ուսուցանելու.

* *

Օրացոյց մը յերից մասանց բաղկացեալ է. որք են՝ ժամանագրական, տոմարական և աստեղաբաշխական.

Ժամանագրական մասն օրացուցին՝ վերաբերի միայն թուականներու քննութեան և 1890 ամն հաւասար է Հայոց ՌՁԼԹ-ՌՁԽ, 1339 40 թուականին և ոչ ՌՁԼՀ-ԼԹ. Վասնզի մեր թուականն սկըսաւ ի 551՝ երբ Մովսէս Կաթ. Եղիվարդեցի, տեսնելով որ Զատկական տօնին շրջանը ըստ երկհարիւրեկին հաշուոյ սխալ է, գումարեց երրորդ ժողովն Դվնոյ, յորում ընդունեցան 532 ամաց շրջանն և կարգեցաւ թուականն Հայոց(2) և ի 552 սկիզբն առ առաջին ամն. և զայս տես Զամչեանի յընթացս պատմութեան և ի ծանօթութեան(3). Սակայն Հայոց տարուան աննահանջ լինելովն մինչեւ 1890 տարի մը յառաջացած է և հաւասար է վեհետիկեան օրացուցին տպած թուական-

(1) Արեւելք, 1889, յունիս 27, թիւ 1636.

(2) Այս թուականը կ'ըսուի նաեւ Մեծ, կամ Խորովային կամ Պարիզ-Բոլոնիա.

(3) Հմ. Բ. 256 և ծան. 509-516.

նին. եւ որպէսզի դիւրահասկնալի ըլլայ ընթերցանելեաց, յանձնեմք քննելու Հ. Խաչատուր Սիւրմէլեանի ի Տոմարագիտութեան յերես 21-26 աղիւսակն, յորում յայտ յանդիման բացատրած է ի 551է մինչեւ 1320՝ տարւոյ մը աւելցնալն. միայն դիտելու է, ինչպէս նաեւ ինքն իսկ յայտարարէ ի ստորեւ, որ միայն սոյն աղիւսակին մէջ ըստ կարծեաց ոմանց 552ին համարի սկիզբն թուականիս, որով ըստ իւր 553 առաջին ամն կ'ըլլայ.—Արդ 1890 ամն Քրիստոսի հաւասար է ՌՁԼԹ-ՌՁԽ Խորովային թուականին.

Յամին 1860 ի Բազմավիպի և ապա ի Յուշիկս(4), Վ. Հ. Ղեւոնդ Վ. Ալիշան կը ծանուցանէր ազգիս և ուսումնական աշխարհի նոր գիւտ մը թաղեալ ի հնաւանդ ձեռագիրսն և ի գիրս պատմագրաց. Այս գիւտն Հայկայ Շրջանն էր, որ առ եգիպտացիս Սոթիս-էն և առ այլ ազգս Տիսն էրէն կ'ըսուէր.

Հայոց թուականը յառաջ և յետ նորոգութեան տումարին միշտ արեգականային էր. Արեգակնային տարւոյ մը շրջանն 365 օր 5 ժամ և 49 վայրկեանէ բաղկանայ. այսինքն թէ գրեթէ 365 օր և 6 ժամ. այս ժամերն չորս տարուան մէջ 24 ժամուան կը մօտենան և յուլեան և ամէն հաստատուն տոմարք իւրաքանչիւր չորս տարին օր մը կ'աւելցնեն. և այն տարին նահանջ կ'ըսուի. Հայոց թուականն նահանջ չունի, որով ամէն չորս տարի, օր մը նուազ կը հաշուէ և արեգական շրջանին չհամապատասխաներ, և յետ 365 անգամ նահանջի, այսինքն 1460 տարուան շրջանի մէջ (365×4=1460) ինքն 1461 տարի թուէ. Պարզենք ըսածնիս. Եթէ երկու թուականք մին նահանջաւոր, որ է յուլեան և միւսն աննահանջաւոր որ է հայկեան տարուան մը որ և իցէ օրը միասին սկսին հաշուել և ըսել առաջին տարի, առաջին ամիս և առաջին օր, որպէսզի դարձեալ ամանորն մի և նոյն ամսեան և օրուան երկուքին ալ հանդիպումն ըլլայ պէտք է որ յուլեանը 1460 և հայկեանը 1461 տարուան շրջան մը կատարեն.

Սոյն բացատրութիւնը սակաւ մի երկայնաբանելն դիտմամբ էր, որպէս զի յետագայն դիւրըմբռնելի ընենք. Արդ Հայկեան կամ Սոթիսեան շրջանն, ինքնաստեղծ չէր ոչ առ մեզ և ոչ առ այլ ազգս, այլ ուրիշ թուականի մը ընդեր կամ լ-ա-յ-տ-ն-ի. Վասնզի երբ Հայք և այլ ազգք, յորս գլխաւոր եգիպտացիք զգացին իրենց բուն ամաց շրջանին յառաջխաղացութիւնը, և տեսան յերկրագործութեան՝ սերմանելու և ի կրօնականս՝ տօները կատարելու անպատեհութիւնը, հաստատուն տոմար մը հաստատեցին իբրեւ ընդեր կամ լ-ա-յ-տ-ն. Ուրեմն Հայոց ինչպէս նաեւ իւրաքանչիւր ազգաց բուն թուականը տարուէ տարի կը շարունակէ զօրօրինակ Հայոցն այս տարի է 1339-40.

Ուրեմն Հայկայ շրջանն հաստատեալ 2492 Ն. Ք. յամսեան նաւասարդի չորեքշաբթի օրը 11 23 օգոստ. (5). Բ շրջանն սկսեալ է յաւուր երկուշաբթի 1032 Ն. Ք. (2492—1460=1032) և լրացեալ յաւուր ուրբաթու (1032+428=1460) 428 թուականին Քրիստոսի. Գ շրջանն աւարտեալ է յաւուր չորեքշաբթի 1888 (428+1460=1888), այսինքն 4380 երրորդ տարին (1460×3=4380) 1888 ամին օգոստ. 10 լրացաւ և սկսաւ 11|23 օգոստ. 4381րդ թուականը.

Արդ այսպիսի հաշիւ մը յետ բազում պատճառանաց ապացուցուելու Ալիշան վարդապետէն, Եւրոպա և ազգն համօրէն համոզեալ ընդունած է և հրատարակած յօրագիրս և յօրացոյցս(6), և մանաւանդ նոյն մեծարգոյ վարդապետին Միաբանութենէն ամեն տարի հրատարակեալ օրացոյցին մէջ, 1888էն ի վեր Հայկայ ուղիղ թուականը կը շարունակուի. Մինչ «Ընդարձակ օրացոյցին» յօրինողն վերոյիշեալ Մեծարգոյ վարդապետն ուսեալ, անգէտ կարծեօք, ոչ թէ մի տարի վրիպակաւ տպագրութեան(7), այլ 1888էն ի վեր դիտմամբ շարունակէ իւր սխալներն.—Risum Teneatis.

* *

Օրացոյցի տոմարական մասն ըսելով հասկանամք սրբոց տօնից օրերուն կարգադրութիւնը և տարեգրոյն պատճառաւ առաջաւորաց բարեկենդանէն մինչև ցվարդավառ գրեթէ հինգ ու կէս ամսեան միջոցի մը յառաջխաղացութիւնը. Նոյնպէս ըստ աւուր պատշաճի տէրունական տօնից նշանակութիւնը հանդերձ բարեկենդանին պահօք եւ ուրբաթիւք.

Տոմարական մասին վրայ խօսելով, չեմ ուզեր ասա մտնել ի քննութիւն թէ ըստ նախնեաց ճիշդ կը կատարուի՞ն կամ թէ յետագայք ի՞նչպիսի փոփոխութիւններ մուծած են ի յաւելուլ կամ ի փոխել

(4) Հմ. Ա. 76-104.

(5) Աստեղաբաշխական ճշդութեամբ լաւ եւս է սկսանել գարնան գիշերահաւասարին.

(6) Զորօրինակ Արեւելք 1889էն ի վեր տպագրէ Հայկայ ուղիղ թուականը. Նոյնպէս կեդրոնական Դրամագլուխներու՝ Ազգանանց Գիւտ քահանայի աշխատութեամբ հրատարակած 1889ին օրացոյցին մէջ թէ Խորովային և թէ Հայկի թուականը ուղիղ են.

(7) Վասն զի որ եւ իցէ տպագրեալ մատեանի առաւել եւս օրացոյցի մէջ կրնան վրիպակք սպրդած ըլլալ. Ինչպէս Մխիթարեանց 1890 օրացոյցին կողին վրայ ՌՁԼ-ՌՁԽԱ տպագրեալ է, մինչ ըստ գրքի ճակատին պիտի ըլլայ ՌՁԼԹ-ՌՁԽ. — Հրէից թուականին պէտք է նահանջ բառն աւելցնել.— Մայիս 7ին ծն. ը. Ժամն 2 պիտի ըլլայ և ոչ 4. Եւ Խեցգետնին կենդանակամարն մտնալու օրն և ժամն է յունիս 9 ժամ 18, և ոչ յունիս 10 և ժամ 10. Նոյնպէս 1888է առաջ քանի մը տարի անուշադրութեամբ Հայկի թուականը ետ մնացեր էր, զոր սրբագրուած է Դ շրջանին սկիզբը այսինքն 1888ին.

գաւուրս տօնից, և ն. վասն զի այդուբանիւ եկեղեցական հնագիտական մասնաճիւղին մէջ մտանեմք. Միայն պիտի բաղդատեմք արդեօք յօրինողն «ընդարձակ օրացոյցին՝ Կ. Պոլսոյ կամ Էջմիածնայ հրատարակեալ տօնացոյցներու և մասնական կոնդակաւ հրամայեալ տօներու հետեւա՞ծ է, թէ ըստ իւր կամացը փոփոխած. (8) Զորօրինակ չգիտեմք ինչ հրաման եւ մասնաւոր օրէնք կայ ի նախընթաց ամս՝ որ այս տարի կ'ստիպէ գյօրինողն «ընդարձակ օրացոյցին» ի մեծի պահս Ս. Գրիգորի մերոյ Լուսաւորչի մուտն ի վիրապն և ի յունիս՝ ելն ի վիրապէն մասնաւոր խաչանիշ Նշանակել մինչդեռ յօրացոյցս 1886, 87, 88, 89 չկան, եւ ոչ եւս այս տարուան Երուսաղեմայ օրացոյցին մէջ. Նոյնպէս Վարդանանց տօնին օրը խաչանիշ է այս տարի և ի նախընթաց ամս (բաց ի 1886 ամէն) և յօրացոյցն Երուսաղեմայ չեն նշանակուած, մինչդեռ ի Թիֆլիզ կեդրոնական գրավաճառանոցի 1889 ին հրատարակելոյն մէջ այս երեք աւուրքն խաչանիշ են.

Եթէ վասն այսց տօնից մեծագիր տօնացոյցը սովոր են կ'ըսէ ի տեղիս տեղիս կիւրակէ պահել, յետ 1872 ամին վասն էր Վարդանանց տօնը ըստ Կ. Պոլսոյ սովորութեան 1886 ին եւ 90 ին կիւրակէ պիտի ըլլայ եւ յայլ ամս՝ ոչ. Արդեօք մեծագիր տօնացոյցին տպագրութենէն յետոյ նոր կոնդակ մը կա՞յ որ հրամայէ Սրբոյ Վարդանանց եւ Լուսաւորչայ վերոյիշեալ երկու տօներն կիւրակէ պահել, սկսեալ յամին 1890.—Զայդ ոչ գիտեմ.

Յառաջին աւուր ամանորոյ և ի հետեւեալսն «ընդարձակ օրացուցին» Կ. Պոլսոյ Գ. Դ. Ե. օր պահոց ծննդեան եւ երուսաղէմայն Դ. Ե. օր պահոց.

Սովորութիւն է յազգայինս որ Զատկի ութ օրերն՝ Ա. Բ. Եղն. ը Զ-ին կոչել. և յետ նոր կիւրակէի մինչեւ ցՀոգեգալուստ Յ-ն-ն անուանել. Նոյնպէս քառասնորդաց պահոց առաջին երկու օրերն և սրբոց տօներն անուանել դեռ պահոց. իսկ զմնացեալսն -ը-ղ-ջ.—«Ընդարձակ օրացոյցն» քառասնորդաց պահոց օրերն միշտ դեռ պահոց կը կոչէ.

Նախնիք մեր, նախասարկաւագին սրբոյն Ստեփանոսի՝ յետ Քրիստոսի նախավկային տօնը՝ ոչ միայն առանձին իմաստալից չարականօք փառաւորած են, այլ յատկապէս զարտուղութիւն մը ունենալու համար յօրինած են սեպհական Ռ-ա-ք-ա-ն մը վասն՝ իմաստիւք և եղանակօք. Թէպէտեւ կան մարգարէից և առաքելոց և այլ ամենայն սրբոց Ռ-ա-ք-ա-ն, սակայն նոր սովորութիւն մը մուծեալ ի բազմաց, նաև ի մեծագիր տօնացոյցէն՝ տարւոյ մը մէջ ութ անգամ և աւելի երգել. Ինձ թուի որ այնքան պիտի բաւականայ սոյն եղանակին երգն, որ օր մը աւելի լաւ պիտի համարինք, որպէս զի տարբերութիւն մը ըլլայ սրբոյն Ստեփանոսի, նոյն օրուան ձայնին մարտիրոսաց Ռ-ա-ք-ա-ն երգել.

Արդ «ընդարձակ օրացուցի» յաւուր ծննդեան Յովհ. Կարապետին ա-յ-ս դ-ռ-ա գրուած է որ մեծագիր տօնացոյցին մէջ չկայ. Նոյնպէս Երուսաղեմայ օրացոյցն Վարդանանց տօնին օրը դրածն, նոյն տօնացոյցին մէջ չգտնուիր, մինչդեռ Լուսաւորչայ եղն ի վիրապէն օրն՝ պակաս է.

Ընթեռնումք ի մեծագիր տօնացուցի. «Այլ եւ աստի (ի բուն բարեկենդանէն) մինչեւ ի Հոգւոյ Գալստեան առաջին կիւրակէին՝ ամենայն եղեալքն... են միշտ անշարժք.» Եւ այս յայտնի է, վասն զի իւրաքանչիւր ոք եթէ յաւուր բուն բարեկենդանի բանայ զչարականս և կարգաւ յառաջելով ի քառասնորդական պահս, ի բաց թողու ի լուսանցս -ը-ղ-ջ նշանակուածքն մինչեւ ցկիւրակէ Ամենասուրբ Երրորդութեան, ճիշդ ըստ պատշաճին գտանէ իւրաքանչիւր հարցերն. Նոյնպէս ով ոչ գիտէ եթէ Անտոնի անապատականի, Թէոդոսի Թագաւորին, յետ Առաջաւորաց բարեկենդանի Ամենասուրբ Երրորդութեան ազգային սրբոց, նոյնպէս առաքելոց, աւետարանչաց, մանաւանդ աւագ տօնից և այլ սրբոց չարականքն ո՞րք են. Զայսոսիկ տօնացոյցք նշանակեն, եւ աւելորդ է յօրացոյցսի. Դարձեալ քահանայ մը պարտ է գիտնալ եթէ ի բուն բարկենդանին հանգստեան չարականք դադարին երգել և ի Յարութիւն Ղազարու դարձեալ ըստ կանոնի. եթէ յօրացոյցն երկրորդն նշանակուած է, վասն է՞ր առաջինն ոչ.

Սակայն կան դիպուածք զորս նշանակելն լաւ է. զօր. Կիրակոսի եւ Յուղիտայ հետ դնելով զԳեորգիոս եւ զՊողիկոս, պարտ է դնել օրուան հարցն, վասն զի ի տօնացուցի երկու տօնքն առանձին հարցք ունին, եւ որպէս զի յամենայն տեղիս միաձեւութիւն ըլլայ, մին միայն նշանակի.

Դարձեալ՝ տօնացոյցք վերափոխման յետ առաջին երից աւուրց կ'ըսեն թէ ոմանք նախատօնակ առնեն եւ այլք միայն զօրհնութիւնս երկրորդ աւուր համարձակ ասեն. Որպէս զի միաձեւութիւն ըլլայ, պարտ է դնել (որպէս և տպագրեալ է) «ինն օր նախատօնակ լինի.» Նոյնպէս եւս կիւրակէից համարձակք.

Սակայն ինձ թուի որ լաւ եւս լինէր ի բաց թողուլ տօնացուցի վերաբերեալ ամեն տեղեկութիւնքն, վասն զի կան տպագրեալ առանձին, եւ զայնս ուսուցանել ժառանգաւորաց ի կղերանոցի. Նա մանաւանդ տպաւորել եւ տգորել ի միտս նոցա՝ թէ յԱրեւելեան և յԱրեւմտեան հին եւ նոր եկեղեցիքն, ոչ երբէք յաւուր աւագ ուրբաթու, թէ և աւետման տօնն հանդիպի, պատարագ մատուցանեն, այլ յառաջ քան զբ-ը-ղ-ջ-ն յիշատակ առնեն. Եւ պատարագ մատուցեր են—եթէ ստոյգ է լսածս եւ գերծ յամենայն մարդկային խառնակիչ տեղեկութեանց—յամին 1889 ի Պարտիզակ յաւուր աւագ ուրբաթու, ի տօնի աւետման Աստուածածնի.

* *

Օրացուցին աստեղաբաշխական մասունք երեք են. խաւարմունք, մուտքն արեգական ի կենդանակերպս, երեւոյթք լուսնոյ.

Ա.) Արդ տպագրեալ է 1) մայիսի 22 մասնական խաւարումն լուսնի, անտեսանելի ի Կ. Պոլիս.—Գիւտ յօրինողի օրացուցին, և ոչ յընդարձակ աստեղաբաշխական օրացոյցս այսպիսի խաւարման նշոյլ մը կայ.

2) Ի յունիսի 5 մասնական խաւարումն արեգական տեսանելի ի Կ. Պոլիս.—Սկիզբն՝ գրեթէ կէս ժամ եւ վերջը՝ ժամ մը տարբերութիւն ճիշդ հաշուէն.

3) Ի նոյեմբերի 30, բոլորական խաւարումն արեւու, անտեսանելի ի Կ. Պոլիս.—Բոլորովին անյիշատակ մնացեր է յօրինողէն.

Բ) Մուտք արեգական ի կենդանակերպս. — Երկոտասան կենդանակերպից մուտքի հաշուոյն մէջ՝ միայն յերկուսն քառորդի մը տարբերութիւն ունի. Մեր տասանքն վրիպեալ են՝ մին ժամ մը եւ մնացեալքն առ նուազն երեք ժամ տարբերութեամբ. Եւ մուտքն Յայծեղջիւրն դեկտեմբեր 10 ին է եւ ոչ 9 ին, և Ցուլն ապրիլի 8 ին եւ ոչ 7 ին.

Գ) Երեւոյթք լուսնոյ.— 1890 տարուան 50 լուսնոյ երեւոյթից մէջ, 10 հատն միայն տասն կամ տասն եւ երկու վայրկենի տարբերութիւն ունին ուղիղ հաշուէն, իսկ մնացեալ 40 ն բազում ժամով կը հեռանան ճշդութենէն.

* *

Յամին 1889 յունուարի 27 ին Արեւելք ի 1520 թուոյն հրատարակուած է.

«Ազգ. Հիւանդանոցի Հոգաբարձութիւնը Պատրիարքարանին յանձնած լինելով 1890 տարւոյ օրացոյցն ի վաւերացուցմէն, Կրօնական ժողովն իւր անդամներէ մէկոյն յանձնեց զայն՝ ի քննութիւն.»

Հարկ չէ յիշեցնել ընթերցանելեաց որ այս ՔՆՆՈՒԱԾ ՕՐԱՑՈՑՑն մեր քննադատածն էր.

Հ. ՍԵՐ. ԱՊՏ.

ՇՐՋԱՖԵՐԱԿԱՆ

Տպարան եւ Գրատուն

ԲԱՐԵՊԱՏ

Ն. Հ. ԱՐԱՄԵԱՆ

Կ. Պոլիս, Զաքմագիրլար Եօղուշու

Յակոբեան խան, թիւ 8, 9, 10, 11

Պատիւ ունիմ ծանուցանել արգոյ հասարակութեան թէ բարեյիշատակ Հօրս՝ Ղանիկ Արամեանի հիմնադրեալ Տպարանն՝ զոր ցարդ օտար ձեռքեր կը վարեին՝ այս անգամ ուղղակի մեր վարչութեան ներքեւ առած եմք:

Այս առթիւ պէտք եղած միջոցներն ի գործ դրած եմք լիովի գոհացնելու համար զամենն անոնք որ բարեհաճին իրենց վստահութեամբ պատուել զմեզ:

Տպարանիս մէջ կը գտնուին Հայերէն, Տաճկերէն, Դաղղիերէն, Յունարէն, Պուլկարերէն եւայլ ամեն լեզուե տառեր՝ իրենց պարզ եւ զարդարուն ձեւերով: Բնչպէս յառաջ ևս այսու եւս ամենամեծ խնամով պիտի տպագրուին ամեն տեսակ գրքեանք, ինչպէս նաեւ հարսանեկան Հրաւիրագիրներ, Այցեքարտներ, Նամակագրուխք, Մահագոյժ եւայլն, եւն:

Տպարանս իրեն նշանաւոր ընտրած է Գնոյ չափաւորութիւն, պարկեշտութիւն, փութաջանութիւն եւ այն ամեն հանգամանքներ որ յատուկ էին ձանիկ Արամեան Տպագրատան: Կը հրաւիրուին Պատ. Հեղինակք եւ Ազգայինք փորձով հաստատել մեր ըսածներն:

ՆԵՐՍԷՍ Ձ. ԱՐԱՄԵԱՆ

ԾԱՆՈԹ.— Գաւառներէ եկած յանձնարարութիւնք ամենայն ճշդութեամբ եւ փութով կը կատարուին:

ԳՈՐԾՆԱԿԱՆ

ԸՆԴԱՐՁԱԿ ԲԱՌԱՐԱՆ

Թ-ը-ւ-ր-ն-ի է Հ-ոյ

Պ. Պ. ԴԱԼԲԱՅԱՆԻ

Սոյն բառագիրքն հրապարակ եկած է փառակազմ 15 զրուշի գնով. կը գտնուի ամեն գրավաճառաց քով. գաւառական յանձնարարութիւնք կ'ընդունուին գոհացուցիչ զեղչով առ նուազն 10 հատի համար. Հեղինակին հասցէն է Կ. Պոլիս, Պալը Ալի ճատէսի Դրաշարաց ընկերութեան տպարան թիւ 52. 490

ԱԶԴ

Ֆ-ա-ք-ր-ի-կ-ա-ն-ի-ն-ը, նաւապետ Ուիլքի, ամսոյս 19ին Օտեսայէն ասա դառնալով անմիջապէս Լիվրբուլ պիտի ուղղուի ուղղակի.

Ֆ-ա-ք-ր-ի-կ-ա-ն-ի-ն-ը, նաւապետ Բրիքը, Լիվրբուլէն ասա կ'սպասուի ամսոյս 24ին.

Է.Տ. ԼԱՖՈՆԴԷՆ

Գ-ո-ր-ծ-ա-կ-ա-լ-ն-ա-ս-ի-ր-ա-ն-ի-ն-ե-ր-ա-ն-ի-ն-ե-ր-ի-ն-ե-ր-ի-ն-ե-ր

PHŒNIX FIRE OFFICE

ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

ՏԱՐԵԿԱՆ ՀԱՍՈՒՅԹ Անգլ. Ոսկի 1,000,000

"ՖԻՆԻՔՍ"

Հիմնեալ է Լոնտոն յամին 1782

ՖԻՆԻՔՍ, հիմնեալ տասուել քան մի դար յառաջ, սոսկ հրդեհի ապահովագրութեան ընկերութիւն մ'է՝ որոյ բաժնետերերք Անգլիոյ ամենահարուստ և հանրածանօթ դրամատէրեր են՝ ունենալով անսահման պատասխանատուութիւն։

ՖԻՆԻՔՍ ընկերութեան աշխարհահռչակ առատաձեռնութեան մի գլխաւոր ապացոյցն է 17,000,000 Անգլ. ոսկւոյ գումարն զոր ցարդ վճարած է հրդեհի ենթասուց համար։

ՖԻՆԻՔՍ ընկերութիւնն կ'ապահովագրէ ընդդէմ հրդեհի և կայծակին՝ կամուրջ, կարասիք և ապրանք՝ յոյժ նպաստաւոր պայմանօք և մինչդարդութեամբ ստորագրելոց, որք ունիմք լիազօր իշխանութիւն կարգադրելու անմիջապէս մեր ապահովագրելոց կրած վնասներն։

Հ. ՍՈՒԱՆ և ԸՆԿ. ընդհ. գործակալք Կ. Պոլսոյ, Պուլկարիոյ և Սեւ ծովու եզերքաց թիւ 12, Սանտալճէ խան, Գալատիա, Աւստրիական թղթատան վերեւ։

51

HAMBURG MUNICH UNITED

ՀԱՄՊՈՒՐԳ ԵՒ ՄԻՒՆԻԽ

ՄԻԱՑԵԱԼ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆՔ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

Դրամագլուխ	Ֆռանք	8,000,000
Պահեստի դրամ ցվերջ յունիս 1889	»	5,604,722
Տարեկան հասոյթ » » »	»	12,773,779

Ընկերութիւնս ՓՈԽԱԴԱՐՁ ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՄԲ կ'ապահովագրեն մթերանոցներ և կուտիւններ և սոցա մէջ գտնուած վաճառքներ և կարասիներ խիստ չափաւոր սակագնօք։

Լիազօր ներկայացուցիչ Կ. Պոլսոյ

ՖՈՒԱՆՔՖՕՐԹՈՒԱԶ

ԾՈՎԱՑԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Դրամագլուխ ֆռանք 6,250,000 Պահեստի դրամ ֆռանք 1,270,300

Ընկերութիւնս կ'ապահովագրէ չոգենաւուց և առագաստանաւուց վրայ բեռցուած վաճառքներ, ինչպէս նաև թղթատարական և փոխադրական ընկերութեանց յանձնուած թանկագին նիւթեր և գրամ պարունակող ծրարներ խիստ նպաստաւոր պայմանօք և սակագնօք։ Սոյն նիւթերու վրայ մեծաքանակ գումարներ կարենալ ապահովագրելու համար Ընկերութիւնս միացած է եւրոպեան 13 լուրջ ապահովագրական հաստատութեանց հետ որոց դրամագլուխն պահեստի դրամն է Աւելի քան 100,000,000 ֆռանք

Լիազօր ներկայացուցիչ Հսմայն Թուլքիոյ

ԳԱՌՆԻԿ ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ, Պոլիս, Պահչէ—Գարու, Անանիատիս խան.

3

ԻԼԱՆ

ՊԱՊԸ ՍԷՐԱՍԲԷՐԻ

Գերմանական ասկէրիկէ չիուսպանը իկէ Տէրսաատէթտէ էմնքին վէ Մէվաքիէ ասկէրիկէսէն հեր նէրէյէ թալէպ օլունուրսա ֆէրդ օյունմադ իւզրէ միւզպաեա օլունաճագ Իսկէնտէրիկէ հաբերընին պէհէր մէթրօ միւրէպպար գրչ զրուչա վէ Թունուս հաբերընին պէհէր մէթրօ միւրէպպար տէօրթ զրուչ օն փարայա թալիպի էօհտէսինտէ օլուպ թէմուզը բումինին պէչինճի կիւնիւ դարարը դաթիսի վիրիլէճէկի վէ եէտինճի կիւնիւ եիւզտէ պէշ թէնզիլի դապուլ օլունաճաղը ճիհէթլէ իթասընա թալիպ օլանլարը մագամը Սէրասքէրի լէվազիմաթ տաիրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր։

31 հազիրան 1890 267
Նո. 56 2—3

ԻԼԱՆ

ՊԱՊԸ ՍԷՐԱՍԲԷՐԻ

Իզմիր ֆապրիգայի Հիւմայունի ի չուն իքի պին պէշ եիւզ քիլօ թիզապը պէհէր քիլօսը տէօրթ զուրուշա վէ Նիզամիյէ Սարրաֆխանէ անպարընտա պիր սէնէտէ անպար մայինտէն իմալ իթիարիլէճէք միւթէնէվի էվանիի նուհասիլէնին չարգա չէքիլմիշ նէվինէն պէհէր քիլօսը իւչ զուրուշ տէօրթ փարա վէ չարգա չէքիրմէմիշ նէվինտէն պէհէր քիլօսը ենրմի պէշ փարա իճրէթլէ իմալի թալիպլերի էօհտէսինտէ օլուպ թէմուզը տոգուզընճը կիւնի դարարը վիրիլէճէկինտէն իթա վէ էվանինին իմալինէ վէ օրընճը կիւնի եիւզտէ պէշ թէնզիլինէ թալիպ օլանլարը մագամը Սէրասքէրի լէվազիմաթ տաիրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր։

2 թէմմուզ 1890 268
Նո. 1 2—3

ԻԼԱՆ

ՊԱՊԸ ՍԷՐԱՍԲԷՐԻ

Թէճհիզաթը ճիւնուտիկէ իչուն մէվզբի միւնագասայա գօնուլարը ագտէմճէ իլան օլունան իքի եիւզ գբրդ տէօրթ պին արչին ճէտիտա լաճիվէրտ նէֆէր չուհասը իկի իքի եիւզ սէքսէն պէշ պին արչին ճէտիտա պօզ Ինկիլիթերրա ագարընը թէմմուզին պէշինճի կիւնիւ թէքբար միւնագասալարը իճրա օլունուպ մէզբիւր կիւնտէ դարարը դաթիսէրի վիրիլէճէկի մուգաբրէր օլմազլա իթասընա վէ եէտինճի կիւնիւ եիւզտէ պէշ թէնզիլիրթէնա թալիպ օլանլարը մագամը Սէրասքէրի լէվազիմաթ ուսմանիկէ տաիրէսինէ կէլմէլէրի վէ չէրայիթի մուգաբրէրէրինի—վէ նիւմունէսինի կէօրիւպ անլարմագ իսթէյէնլէրին տահա էվվէլճէ միւրաճաաթ իթմէլէրի իլան օլունուր։

30 հազիրան 1890 26
Նո. 55 3—3

ՀԱԶԻ ՇՆԶԱՐԴԵԼԻԹԵԱՆ, ՊՐՈՆՇԻԴ, ՀԱՐԲՈՒԹԻ, ՑՐՏԱՌՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ՁԱՑՆԻ ԿԵՐԿԵՐՄԱՆ ՀԱՄԱՐ

POWELL'S BALSAM OF ANISEED.

TRADE MARK.

ՇՆԶԱՔՈՂԸ ԵՒ ԽՈՂԱՔՈՂԸ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵՆՆԵՐ դէմ իրը ապահով դարման այս դեղին վայելած համբաւը միշտ կը հաստատուի այն բազմաթիւ նամականիներով զոր Պ. Բաուէլ կ'ստանայ անոնցմէ որք դործածած և ճանչցած են նորա յատկութիւնները։

«Անգլիոյ թագաւորական նէդիլի թեղանթակրոյն վրայ, ի Ուէլս, բնակուիսա։

«Սիրելի պարոն, Ըստ որում կը նեղուէի յամառ հազէ մը որ գիշերը կ'արգելուր ինձ քնանալ և ցերեկը հանգիստ անցունել, Ս սեմ. Կամ քարտնէլեանի ձեռաքսեց ինձ գործածել ձեր անգուգական բալասանէն անխոնի հատիկներով և կրնամ հաւատալ ձեզ թէ առաջին գործածութենէն իսկ զգալի բարւոքում կրեցի, առանց իսկ պէտք ունենալու գործէրս դադրեցնելու, և առաջին փաքր որուակը բոլորովին բուժեց զիս։ Ուստի անոր ազդեցութեան վրայ ունեցած մեծ վստահութեամբս կը յանձնարարեմ զայն այլոց։ (Սոր.) Վ. ԼԻՆԶԷԼ, նէդիլ թեղանթակրէն։»

Կը վաճառուի ամէն դեղատանց և արտօնեալ դեղերու վաճառականաց քով, շիշը 1 շիլին 1½ բէնսի, 2 շիլին 3 բէնսի և 11 շիլինի։—Պատրաստեալ ձեռամբ ԹՕՄԱՍ ԲՕՈՒԷԼԼԻ, 4, Ալպիոն Բալէյս, Պլաքֆրիարս բոա, Լոնտոն։

Մանրաքանակ և փոքրաքանակ կը վաճառուի Թուլքիոյ և Պուլկարիոյ Ներկայացուցչին քով։

106 Մ. ԷՄՄԻՆԵՆ ԹԱՐՈՒՆԱՆ

Անգլիական Ընդհանուր մթերանոց, Վ.ղալատա, պահականոցին քով, կայարան Թրամուէյիոյ. 95 և 97

MERVEILLEUSE DÉCOUVERTE!

Plus d'ASTHME, Plus de SUFFOCATIONS

Les Papiers, les Poudres, les Cigarettes, à base de narcotiques, calment momentanément vos souffrances épouvantables, mais vous tuent sûrement.

ASTHMATIQUES!

Le SEUL CURATIF de l'ASTHME, Le SEUL REMÈDE INOFFENSIF qui GUÉRIT, c'est la

LIQUEUR DE L'ÉTOILE

de Lambert-Lauton perfectionnée et préparée par Mario LECHAUX, Pharm.-Ch., 154, r. Ste-Catherine, BORDEAUX

Une intéressante Notice, contenant tous les renseignements sur la médication et de nombreuses attestations de son efficacité, est envoyée gratis et franco à tous ceux qui la demandent.

DÉTAIL: Dans toutes les bonnes Pharmacies.

VICHY

ՍԷՆԴ-ԵՈՐԻ ԱՂԲԻՒՐ

կամ ԼԱՌԳՈ ՍԷՆԴ-ԵՈՐ, դեղագործ, Բլաս Լիւքա, Պիլ

Ամէնէն թարմն և հնեւանդաւոր ամէնէն կազդիչն և փոխադրութեան մէջ ամէնէն նուազ անպայմանելին, գիրկանց գրգռման դեղերէ լաւագոյն, ստամոքսի և մէջքի հիւանդութեանց, աւագի և յօդացաւի։ Գինն է 50 շիլինոց սընտուկը 20 ֆիրանք։ Կեղծերէն զգուշանալու համար, իւրաքանչիւր շիշի պիտակին վրայ փնտռել սա տառագրութիւնը N. Larbaud P. Jorre

ԿԵՆԴ. ԴԵՂԱՎԱՃԱՌՔ ԵՒ ՀԱՆՔԱՅԻՆ ԵՒ ՋՐԵՐՈՒ ՎԱՃԱՌԱԿԱՆՔ 11—12

ՈՍԿԵԱՑ ԵՒ ԱՐԾԱԹԵԱՅ ՎԵՑ ՄԻՏԱԼՔ

ԱՄԱՏԱԿԱՆ ԲՈՒԺՈՒՄՆ ՍՏԱՄՈՒԲՈՒՅ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵՆՆ

ՊԱՏՈՒՈՑ ՎԱՃԱԿԱՆ 1872 ՓՈՐԻՋ

ՏԻՒՌԱՆԻ ԳԻՆԻ

107

Ցիրանսացի և օտար բժշկաց 4,000է աւելի ներբողալից վկայութիւնք կ'ապացուցանեն ապդեցութիւնն այս գինիին, որ Ալիքանթէի գինիին չափ ախորժահամ է։

Կ-ԷՐ-ՐԻՆ Ի ՔՐԱՅ-ԹԻՆ Կ'ԱՒԵԼՑՆԻ ՈՒԽՈՐԺՈՒԹԻՆԸ Ի ԷԶ ԳԻՏՈՒՑՆԻ ՄԱՐՄՈՒՆՔԸ

ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻ՝ ԺԱՆՆԻ ԵՒ ԺՈՒՏԱՆ, 1, Կամուրջի հրապարակ, Պոլիս

ԱՌՈՂՋՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՈՑԺ

Պիտի գտնեն ծերք, երիտասարդք եւ տղայք՝ եթէ միշտ գործածեն Տոքթ. Ռիճէսի Սնուցիչ Հիւթը

Այս պատրաստութիւնէն խանգուէի դգալ մը, կէս դաւաթ ջրի մէջ լուծուելով, յառաջ կը բերէ ախորժահամ և սնուցիչ ըմպելի մը, որ կը դիւրացնէ մարսողութիւնը, զարմանալի կերպիւ կ'աճեցնէ մանուկներն և առողջ, զօրաւոր և հուժկու կ'ընէ զանոնք։

Մանկանց համար գործածութեան եղանակ

Ջ. Ռիճէսի Սնուցիչ Հիւթէն խանգուէի դգալ մը, փոքր քանակութեամբ թարմ ջրի կամ կաթի մէջ լուծուելով, յառաջ էր բերէ մսեղուն մը որուն վրայ պէտք է աւելցնել 90 տարամ եռացող ջուր կամ կաթ, նոգ տանելով խառնելու մինչեւ որ եռայ, կարելի է զայն գործածել նաեւ ծծակի մէջ։

Անհրաժեշտ գտնուած է այն մայրերուն համար որք քիչ կաթ ունին կամ բնաւ չունին։

Գնորդներէն կը խնդրուի լաւ որոշել թէ զանկ'ն թէ մարը համար է։

Եթէ կ'ուզէք որ ձեր ապրանքն առողջ և քաջակազմ բլլան, հարցուցէք Տր. Ռիճէսի Սնուցիչ Հիւթն որ կը գտնուի դարձակալին քով։ ԷՍՊԻՌԻՈՆ ԳԱՐՈՒՆԱՆ

Գալատիա, Վ.ղլաթիա պահականոցին քով թիւ 95 և 97 106

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

ԴԱՄԼՈՒՃԱՆ ԵՒ ՊԼՈՒՄՊԷՐԿԻ

Գալատիա Գէօրիւք Միւլէթ խան, մինչդարդային թղթատարաւոր վրայի յարկը

Այս նշանաւոր գործատունն, որ արժանաւոր համբաւ մի ստացած է ի մեզ, այս ամրան եղանակին առթիւ իւր վաճառքներու քանակութեան վրայ յաւելում մի կ'ընէ, որ արդէն բաղխթիւ է ֆրանսական, Ինդիական, Գերմանական եւ Պերսիական բերքերու զանազան տեսակներով։

Հնարաւոր իւր բուն գործարանին ապրանքներուն վրայ որք են՝ օժտի համար ամէն տեսակ ճերմակեղէնք, բանուած, կիսագզեստք, բալիքս, քօրսէ, թաշկինակ, սեղանի պէտոյք, շապիկ, շապկոնկեր, տաճմանք, ֆրանսկ կանանց օրիորդաց և փոքր աղջկանց համար զարդազգեստներ, աւելցան և օրիշ տեսակ անթիւ նիւթեր բոլորն տալ վերոյիշեալ։

Հասարակաց զարմանքը կը գրաւէ մանուանդ այն վայելուչ և զանազան տեսակ վերարկուներն և ճարէթներն կանանց գրիորդաց և տղայոց, որք բոլորն տալ վերջին նորաձեւութեան համեմատ ճաշակով ու շքեղութեամբ յօրինեալ են։

Յաւելում մի բրած է նաեւ ապպրուած զգեստներու պատրաստութեան նորաձեւութեան վրայ որ արդէն ճոխ է պիտան, և իւր ընդարձակ արհեստանոցին շնորհիւ կրնայ կատարելագոյն գոհացնել բոլոր իւր յաճախորդները նոցա ճաշակին ու բաղձանաց համեմատ ի գործ դնելով ինչ որ ապրարրին։ Նը գտնուի նաեւ մինչեւ 16 տարեկան աղջկանց համար ամէն տեսակ զգեստներ բալթիներ խիստ չափաւոր գներով։ Կը ծախուին մեծ եւ փոքր քանակութեամբ։

ԱԿԿԱՐԻՈՒԹԻՒՆ ՉԿԱՅ 8

ԴԱՄԻԱՆՈՍ ՓԱՓԱՉԵԱՆ

211. Կ. ՊՈԼԻՍ ՄԱՀՄՈՒՏ ՓԱՇԱ 211

Պատիւ ունի ծանուցանել իւր բազմաթիւ յաճախորդաց թէ, իւր խանութին մէջ կը պատրաստուին թէ՛ արանց և թէ կանանց յատուկ ամեն տեսակ գեղեցիկ կոշիկներ ֆրանսական նիւթերով և ֆրանսայէ բերուած վերջին նորաձեւութեանց համապատասխանող օրինակներու համաձայն։

Պատրաստուած կոշիկները հեռուեալ վերջին գներով կը վաճառուին։

Պոթին Կալոշ	ղրշ	95	Պալատական Կալոշ ղրշ 45
Պոթին	»	67	Կանանց մուճակ » 40
Մոյկ	»	150	Կանանց սկարբին » 45
Սկարբին	»	52	

17

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԵՐԹԵՒԵԿՈՒԹԻՒՆ

ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՔ ՃԱՆԱՊԱՐՀՈՐԴԱՑ

ԳԻՒՂ Կ. ՊՈԼԻՍ—ԱԴՐԻԱՆՈՒՊՈԼԻՍ—ՊԷԼԼԳՎԱ

Կառ. խումբ Կ. Պոլսէն մեկնող	Արեւ. ճէպ. Թ. 2 Բ. Ը. Ե.	Կիր. ճէպ. Թ. 4 Ա. Մ. օր	Կիր. խառն Ա. Մ. օր
	Երեկոյ Ժ. Վ.	Երեկոյ Ժ. Վ.	Առաւ. Ժ. Վ.
Կ. Պոլիս ... մեկնումը	7 20	8 15	7 50
Գումրգաբու			8 08
Լեմի—գուլէ			8 22
Մարմարիզ			8 39
Ակրիթեփանա			8 52
Քիւչիւք—Զէյթինճէ			9 03
Իսրարիա—գուլէ			9 47
Հասարքէյ		9 46	10 23
Զոմբայնա			11 06
Գաղանճէ	9 50	10 46	11 45
Սինէլլի			12 51
Զէյրէկբէյ ժամանումը		12 02	1 33
Զէյրէկբէյ մեկնումը		12 04	2 00
Զարլու	11 50	12 47	2 50
Մուրատլը—Քէսէրլի			3 38
Սէվիլէր—Զէյթիլիք			4 09
Լիւլի—Պուրկազ		2 19	4 49
	Երեկոյ		
Պազարճիք	1 53	2 51	5 35
Բարլա—գէյ			6 16
Ռ. զուռնա—Քէսէրլիք		3 57	7 03
Գուլէլի—Պուրկազ		4 15	7 17
Ռէրլի			8 13
Ագրիանու պոլիս ... ժամ.	4 14	5 09	9 00
			Երեկոյ
			Կիր. խառն Թ. 122 Բ. Ա. Ե. Ե.
			Առաւ.
Ագրիանու պոլիս ... մեկ.	4 19	5 19	7 09
Գաստրգէյ			7 49
			8 27
Մուսթաֆա բաշա ժամ.	5 18	6 15	8 42
մեկ.	5 20	6 30	9 42
Հարմանլը ժամ.	6 4	7 12	9 57
մեկ.	6 9	7 27	10 29
Թրքնովա-Սէմէնի ժամ.		7 51	
			Կիր. խառն Թ. 124 Բ. Ա. Ե. Ե.
			Առաւ.
Թրքնովա—Սէմէնի մեկ.		8 01	10 50
Գայրաճրգ—Հասքէյ		8 38	11 14
Եէնիի—Մահալլէ		9 27	12 57
Բաքաչլը	8 32	9 53	1 40
Գամի ծիրգ—Ամի ախիմաք		10 20	2 17
Փիլիպէ ժամ.	9 21	10 42	2 42
մեկ.	9 31	11 2	3 14
Թամամ Բաղարճըք		11 58	4 40
Պարամպէյ		12 21	5 11
Պէլօվա ժամ.	11 10	12 43	
	Առաւ.	Երեկոյ	Երեկոյ
Սոֆիա ժամ.	3 18	4 29	
Նիշ	8 20	10 04	
	Դէշ.-դբ.		
Պէլկրատ	2 43	4 48	
Պուատաբէշթ	10 05	1 25	
Վիէննա	3 15	7 15	
	Դէշ.-դբ.		
Սկիւտ		1 49	
Սէլանիկ		9 55	

Կառ. խումբ Կ. Պոլիս մեկնող	Արեւ. ճէպ. Թ. 1	Կիր. խառն Թ. 3 Ա. Մ. օր	Կիր. խառն Թ. 123 Բ. Ա. Ե. Ե.
	Ժ. Վ. Բ. Ե.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.
Սէլանիկ ... մեկնումը		6 00	
Սկիւտ		1 49	
Վիէննա	8 25	00	
	Դէշ.-դբ		
Պուատաբէշթ	2 55	2 40	
Պէլկրատ	9 30	1 55	
Նիշ	3 20	5 34	
Սոֆիա	9 00	12 16	
	Դէշ.-դբ.		
	Առաւ.	Երեկոյ	Առաւ.
Պէլովա մեկ.	12 40	3 57	
Պարամպէյ		4 15	6 15
Թամամ Բաղարճըք		4 42	6 58
Փիլիպէ ժամ.	2 12	5 35	8 05
մեկ.	2 17	6 00	8 30
Գամի ծիրգ—Ամի ախիմաք		6 21	8 59
Բաքաչլը	3 08	6 47	9 52
Եէնիի Մահալլէ		7 12	10 44
Գայրաճրգ—Հասքէյ		8 1	11 4
Թրքնովա-Սէմէնի ժամ.	4 53	8 53	12 38
			Երեկոյ
			Կիր. խառն Թ. 121 Ա. Մ. օր Բ. Ա. Ե. Ե.
			Երեկոյ
Թրքնովա—Սէմէնի մեկ.	5 00	8 42	1 00
Հարմանլը ժամ.	5 24	9 06	1 33
մեկ.	5 29	9 21	1 53
Մուսթաֆա-փաշա ժամ.	6 10	10 02	2 52
մեկ.	6 15	10 17	3 16
Գաստրգէյ			3 53
Ագրիանու պոլիս ... ժամ.	7 09	11 13	4 30
			Երեկոյ
			Կիր. խառն Թ. 51 Ա. Մ. օր
			Առաւ.
Ագրիանու պոլիս ... մեկ.	7 14	11 23	6 25
Ռէրլի			7 13
Գուլէլի—Պուրկազ (Պիւ.-Ֆէ)		12 19	8 25
Ռ. զուռնա—Քէսէրլիք		12 38	8 59
Բակիլա—Քէշլ			9 40
Պարա—Լիւլի	9 36	1 50	10 33
Լիւլի—Պուրկազ		2 18	11 10
Սէվիլէր—Զէյթիլիք			11 46
Մուրատլը—Քէսէրլի			12 18
Զարլու		3 48	1 16
Զէյրէկբէյ ժամ.	12 12	4 26	2 00
մեկ.	12 17	4 30	2 25
Սինէլլի			3 13
Գաղանճէ			4 0
Զոմբայնա	1 57	6 11	4 50
Հասքէյ—Քէշլ		6 47	5 51
Գայրաճրգ—Հասքէյ			6 17
Քիւչիւք—Զէյթինճէ			7 00
Ակրիթեփանա			7 18
Մարմարիզ—գուլէ			7 45
Լեմի—գուլէ			7 57
Գումրգաբու			8 06
Ա. Պոլիս (Պիւ.-Ֆէ) ժամ.	4 00	8 15	8 13
	Երեկոյ	Առաւ.	Երեկոյ

Սարաքգեալ վերջիկանները գիշերուան ժամեր կը նշանակեն ակսելով երեկոյեան 6էն մինչեւ առաւօտեան ժ. 5 59 (Ը. Ե)

ԳԻՒՂ ՍԷԼԱՆԻԿ—ԻՒՍՔԻՒԴԻՊ—ՍՈՊԻՖՅԷ

Կառ. խումբ Թ. 542/522 Սէլանիկէն ամէն օր	Առաւ. Ժ. Վ.	Կառ. խումբ Թ. 523 Վ.իէննայէն ամէն օր	Ժ. Վ.
Սէլանիկ (Պիւ.-Ֆէ) ... մեկ.	6 00	Վ.իէննա մեկ.	8 00
Թեսաղոնիկ	6 30	Պուատաբէշթ	2 40
Ամամիտ	7 10	Պէլկրատ	10 55
Քարասուլու	7 31	Նիշ	5 [illegible]
Կիւմիւնճէ	7 41		Առաւ.
Կէօրիլլի	8 17	Սոֆիա մեկ.	10 40
Միրաճանէ	8 51	Պուգանոֆչէ	10 55
Մեթրու Մեիրգա	9 00	Պուգանէշ	11 23
Տէմիրգապու (Պիւ.-Ֆէ) ժամ.	9 32	Բրէշչովա	11 40
մեկ.	9 42	Թուպանոֆչէ	12 0
Բրիվալագ	10 27	Պուտմանուա	12 37
Վ.էնէֆիանա—Կրատիպա	11 06	Հասաղլար	1 13
Գիւորբիլիա ժամ.	11 53	Գիւորբիլիա ... ժամ.	1 48
մեկ.	12 03	Զէյլէնիկ մեկ.	2 01
Զէյլէնիկ	12 51	Զէյլէնիկ ... ժամ.	2 37
Իսպիրլա (Պիւ.-Ֆէ) ժամ.	1 27	Գիւորբիլիա ... ժամ.	3 28
մեկ.	1 49	Վ.էնէֆիանա—Կրատիպա	3 30
Հասաղլար	2 29	Բրիվալագ	4 [illegible]
Գումանովա	3 22	Տէմիրգապու (Պիւ.-Ֆէ) ժամ.	5 37
Թուպանոֆչէ	3 53	մեկ.	5 53
Բրէշչովա	4 21	Մեթրու Մեիրգա	6 1
Պուգանէշ	4 33	Սոֆիա մեկ.	6 [illegible]
Պուգանոֆչէ	4 57	Միրճովսկ	6 [illegible]
Սկոպիէ ժամ.	5 10	Կէօրիլլի	7 [illegible]
	Երեկոյ	Կիւմիւնճէ	7 [illegible]
Նիշ ժամ.	9 40	Քարասուլու	8 [illegible]
Պէլկրատ	4 48	Ամամիտ	8 [illegible]
Պուատաբէշթ	1 25	Թեսաղոնիկ	9 0
Վիէննա	7 15	Սէլանիկ (Պիւ.-Ֆէ) ... ժամ.	9 [illegible]
			Երեկոյ

ԳԻՒՂ ԻՒՍԿԻԻԴԻ—ՄԻԹՐՕՎԻՑԱ

Կառ. խումբ Թ. 622 Իսկիւդարէն բէշ դէշ ուր	Առաւ. Ժ. Վ.	Կառ. խումբ Թ. 621 Միթրովիցայէն դէշ եէշ շաբ.	Առաւ. Ժ. Վ.
Իսպիրլա (Պիւ.-Ֆէ) ... մեկ.	7 40	Միթրովիցա (Պիւ.-Ֆէ) մեկ.	7 25
Լիւլեան	8 47	Վ.ուչիտրն	7 47
Քարասարիրք	9 42	Բրէշթինա	8 41
Վ.էնիզովէց	10 52	Լիբէֆտան	9 36
Լիբլիան	11 45	Վ.էրսովէց	10 37
Բրէշթինա	12 37	Քարասանիք	11 24
Վ.ուչիտրն	1 23	Լիւլեան	12 0
Միթրովիցա (Պիւ.-Ֆէ) ժամ.	1 40	Իսպիրլա (Պիւ.-Ֆէ) ... ժամ.	12 54
	Երեկոյ		Երեկոյ

ԹԷՐՆՕՎԱ—ՍԷՄԷՆԻ—ԵԱՄՊՕԼՈՒ

Կառ. խումբ Թ. 322 Բէշ դէշ ուր	Ժ. Վ.	Կառ. խումբ Թ. 321 Դէշ եէշ շաբ.	Ժ. Վ.
Հաղորդակցութիւն գլխաւոր գծին կառ. խումբաց հետ		Լամպօլու ... մեկ.	5 41
		Միհիս—Քէրմանլը	6 34
		Եէնիի—Զարա	7 48
Սարամպէյէն ժամ.	12 38	Բասանէ—Մահալլէսի	8 51
Ագրիանուպոլսէն ժամ.	10 29	Գարարունար	9 50
	Երեկոյ	Թրքնովա—Սէմէնի ժամ.	10 24
Թրքնովա—Սէմէնի մեկ.	1 15		Առաւ.
Գարարունար	2 00	Հաղորդակցութիւն գլխաւոր գծին կառ. խումբաց հետ	
Բասանէ—Մահալլէսի	3 05		
Եէնիի—Զարա	4 15		
Միհիս—Քէրմանլը	5 16	Ագրիպոլսոյ համար մեկ.	1 00
Լամպօլու ... ժամ.	6 06	Սարամպէյի համար մեկ.	10 50

ԱԴՐԻԱՆՈՒՊՈԼԻՍ—ՏԷՏԻ ԱՂԱՃ

Կառ. խումբ Թ. 222 Դէշ եէշ շաբ.	Ժ. Վ. Երեկոյ	Կառ. խումբ Թ. 221 Բէշ դէշ ուր	Ժ. Վ. Առաւ.
Տէտէ—Աղաճ ... մեկ.	12 20	Ա. Պոլիս ... մեկ.	8 00
Ֆէրրէ	1 29	Ռէրլի »	8 55
Պիտիլլի	2 33	Գուլէլի—Պուրկազ մեկ.	9 40
Սուֆլի	3 31	Տիմիթգաբա	10 15
Տիմիթգաբա	4 36	Սուֆլի	11 27
Գուլէլի—Պուրկազ	5 19	Պիտիլլի	12 20
Ռէրլի »	5 46	Ֆէրրէ	1 21
Ա. Պոլիս ... ժամ.	6 40	Տէտէ—Աղաճ ... մեկ.	2 20